

Interviu

pag 8-9

ANUL V • Nr. 32 (235) • 10-16 august 1994 • 16 pagini • 250 lei

MINISTERUL CULTURII

Centralism, pag 6-7
politizare,
incompetență,
rotație de cadre

LOCUINȚELE

pag 10-11

PREȚURI • VÎNZĂRI • NAȚIONALIZĂRI

pag 13
MINERII DUPĂ GREVĂ

Starea de blocaj politic instalată imediat după alegerile din 1992 părea de nedepășit până în ultimele săptămâni. Ultima ședință a CDR a fost, din punctul acesta de vedere, o surpriză: amendamentul de protocol, semnat de cvasitotalitatea formațiunilor din CDR, reprezintă mai mult decât simple ajustări. Cu puțin timp înainte se înregistra un alt eveniment politic cu efecte de adâncime: decimarea PDAR de către PDSR, în paralel cu formarea Alianței Civic-Liberale "Liberalii". O vară fierbinte! Tendința spre competiție și spre formarea de alianțe este în creștere. Nu puțini sînt aceia care se tem că presiunea pentru rearanjări afectează achiziția considerată de ei cea mai importantă: ideea unei opoziții unite. Dar tentația jocurilor politice și a avantajelor cu greu ar putea fi stăvilită. Și apoi, competiția este bine venită și în politică. Întrebarea ar fi alta: sînt noile alianțe o speranță pentru maturizarea vieții politice?

Cîteva teme ale campaniei din 1996 le putem evalua astăzi din sondaje. Experiența alegerilor în celelalte țări post-comuniste constituie de asemenea un reper. Campania va fi dominată de problema corupției, apoi de situația dramatică a șomerilor, a categoriilor de bugetari cu un salariu aflat la limita de suportabilitate, de starea de nemulțumire de la sate creată de Legea 18, de frustrarea generată de aroganța noilor îmbogățiți. Există toate premisele ca actuala majoritate guvernamentală să fie sancționată de către electorat; dar acesta are nevoie de o alternativă și pentru corupție, și pentru sărăcie, și pentru aroganță. O opoziție intransigentă cu promiscuitatea vieții publice, cu soluții pentru criza vieții de zi cu zi, în sfîrșit, decentă, va surmonta handicapul pe alte planuri, de pildă absența resurselor financiare necesare în desfășurarea optimă a campaniei.

Este firesc ca alianțele să fie concepute – dacă am dreptate în interpretarea mea – tocmai prin raportare la criteriile amintite. Din această cauză, accentul pus în problema unificării mișcării liberale pe raționamente de doctrină mi se pare doar frazeologie: va exista, în 1996, interes în rîndul electoratului pentru problematica doctrinară a liberalismului? Nici o evoluție ulterioară succesului relativ al liberalilor din 1990 nu pare să susțină o asemenea ipoteză. Cu adevărat semnificativ este faptul că PNL, partidul care dă chiar numele tradițional al acestei doctrine, este condus de persoane compromise. Iar compromiterea lor morală înseamnă, în actualul context, o compromitere politică.

Mircea Ionescu-Quintus a fost ministru de Justiție în 1991 și 1992, perioadă în care s-a distins prin imobilism și slăbiciune. Lideri de primă importanță ai PNL sînt astăzi Viorel Cataramă și Crin Halaicu, simboluri împotriva cărora va vota populația Bucureștiului în 1996. Despre afacerile primului (un aventurier care a devenit miliardar monopolizînd comerțul României cu mobilă prin mijloace neloiale) s-a scris mult chiar în presa de opoziție. Un astfel de politician nu poate transforma liberalismul decît în voluntarism mafiot și practică clientelară. Cum au acceptat numeroșii liberali de bună-credință o ascensiune care atinge atît de dramatic substanța electorală a partidului, este greu de înțeles.

În privința lui Crin Halaicu nu voi aminti zvonurile de corupție, ale căror probe, dacă există, stau încă în dosarele organelor de anchetă, așteptînd "momente electorale" mai bune. Sînt bine cunoscute însă comportamentul general agresiv și arogant față de cetățeni, politica sa antipopulară – vezi transformarea în buticuri a chioșcurilor de plîne –, trădarea față de susținători, atacurile la adresa

GABRIEL ANDREESCU

Alianțe: compromisuri morale, compromisuri politice

României libere și a unor lideri de opinie care i-au pregătit campania în perioada alegerilor, sprijinirea intereselor unor forțe adverse (Crin Halaicu a repartizat PUNR-ului sediul făcut disponibil și așteptat de Alianța Civică), îmbogățirea sa indecentă. Crin Halaicu a ajuns să simbolizeze profitul de poziție publică, dezinteresul față de cetățenii care l-au votat, trădarea. Este greu de argumentat, din această cauză, interesul PAC-ului de a realiza o alianță cu PNL. Asocierea cu astfel de personaje nu este numai un compromis moral de nejustificat, ci pare a fi extrem de perdanță din punct de vedere politic. Banii investiți de Viorel Cataramă sau de Crin Halaicu în campania electorală? Ei nu pot echilibra antipatia publică față de un partid ai cărui lideri se află sub umbra unor afaceri oneroase.

Ca și în alegerile anterioare, principalele oferte pentru alegători nu vor fi ideile, programele, ci oamenii. Dar în spatele oamenilor politici cheamați să-i voteze, alegătorii au în vedere interese și principii – ale lor, nu ale politicianilor.

Mulți dintre cei care consideră instaurarea totalitarismului ca un fenomen inevitabil cred că trăsăturile cele mai respingătoare ale regimurilor totalitare (fascist sau comunist) sînt rolul accidentelor istorice, că ele se datorează unor grupuri de escroci și gangsteri. Se încearcă, așadar, să se susțină ideea că totalitarismul este un sistem care poate face în aceeași măsură bine și rău, țelul pentru care va fi utilizat depinzînd în întregime de dictatori. Adică nu de sistem ar trebui să ne temem, ci de pericolul că el ar putea fi condus de oameni răi. Există motive puternice pentru a susține că trăsăturile care par a fi cele mai rele aspecte ale sistemelor totalitare existente nu sînt produse secundare, accidentale, ci fenomene pe care sigur totalitarismul le va genera mai devreme sau mai târziu.

Așa cum omul de stat democrat care se apucă să planifice viața economică va fi în curînd confruntat cu alternativa alegerii între asumarea de puteri dictatoriale și abandonarea planificării, la fel și dictatorul din sistemul totalitar va avea de ales, în scurt timp de la instalare, între nesocotirea moralei curente și eșec. Cei fără scrupole (ticăloșii) și cei care nu se dau înapoi de la nimic vor avea probabil, din acest motiv, mai mult succes într-o societate care tinde spre totalitarism.

Să ne oprim, pentru scurt timp, la momentul care precede suprimarea instituțiilor democratice și crearea regimului totalitar. În acest stadiu, cererea generală de a se trece la o acțiune rapidă și hotărîtă din partea statului este elementul dominant al situației. Atunci, omul sau partidul care par îndejuns de puternici și hotărîți "pentru a trece la fapte" exercită cea mai mare atracție. "Puternic" în acest sens nu înseamnă doar o majoritate numerică - oamenii sînt nemulțumiți de ineficiența majorităților parlamentare caracteristice sistemelor democratice. Se caută acum o persoană care are un sprijin atât de solid încît este de crezut că poate duce la capăt orice își pune în gând. Aici și acum intră în joc noul tip de partid, organizat după tipare militare.

Există trei motive de bază în virtutea cărora un asemenea grup numeros și puternic, cu convingeri îndejuns de uniforme, nu poate fi format de cele mai bune, ci mai curînd de cele mai rele elemente ale oricărei societăți.

Principiile de selecție a membrilor unui astfel de grup social ar fi aproape integral negative.

a. Este probabil adevărat că un nivel mai elevat al inteligenței și educației indivizilor presupune opinii și gusturi diferențiate și este cu atât mai puțin probabil ca astfel de indivizi să cadă de acord asupra unei anumite scări de valori. Evident, atunci cînd dorim să găsim un grad mai ridicat de uniformitate și viziuni asemănătoare, trebuie să coborîm în zonele cu standarde intelectuale și morale mai scăzute. Altfel spus, cel mai mic numitor comun este acela care unește cel mai extins grup de oameni.

Dacă este necesar un grup numeros, suficient de puternic pentru a le impune celorlalți vederile sale asupra valorilor vieții, niciodată acest grup nu va fi constituit din cei cu gusturi și opinii extrem de diferențiate și evaluate, ci din cei care formează "masa"; cei mai puțin originali și independenți vor putea inclina balanța cu "greutatea" numărului lor în favoarea idealurilor specifice.

Dacă un dictator potențial trebuie să se bizuie însă în întregime pe cei ale căror instincte simple și primare se întîmplă să fie foarte asemănătoare, numărul lor nu va putea conferi suficientă pondere eforturilor lor. El va trebui să sporească numărul, "convertind" mai mulți indivizi la același crez simplu.

b. Aici intervine al doilea principiu negativ de selecție; el va fi în măsură să obțină sprijinul tuturor celor docili și creduli, care nu au convingeri proprii ferme și sînt pregătiți să accepte un sistem de valori gata confecționat numai dacă li se impune urechile cu el suficient de des și de zgomos (prin radio, TV, presa scrisă - "vin moșierii", "noi muncim, nu gîndim", "nu ne vindem țara" etc.).

c. Strîns legat de efortul deliberat al demagogului "iscusit" de a forma un corp de susținători omogen și coerent intră în acțiune al treilea și poate cel mai important element negativ al procesului de "selecție".

Pare să fie o lege a naturii umane faptul că este mai ușor pentru oameni să cîndă de acord asupra unui program negativ, asupra urii împotriva unui dușman, asupra invidiei față de cei mai bine situați, decît asupra oricărui program pozitiv.

Contrastul dintre "noi" și "ei", lupta comună împotriva celor din afara grupului, pare a fi ingredientul esențial în orice crez care va da coeziune unui grup care se pregătește pentru o acțiune comună. Acest mijloc este utilizat întotdeauna de către cei care urmăresc nu numai un sprijin politic, ci și dobîndirea loialității necondiționate a unor mase immense. Din acest punct de vedere, ura comună are marele avantaj de a lăsa dictatorilor o mai mare libertate de acțiune decît orice program pozitiv.

Ura împotriva dușmanului, fie că este extern (precum maghiarii), fie că este intern, precum "evreul", "chiaburul" sau, mai nou, "intelectualul", pare să fie o armă indispensabilă pentru consolida-

rea unui regim totalitar și a poziției unui viitor dictator (fie el chiar și "luminat").

Remarcabil și grav (trist?) este că aceste idei sînt enunțate de F.A. Hayek cu 50 de ani în urmă!

Dacă știm acum, prin analiza făcută de F.A. Hayek, de ce ajung în frunte cei mai răi (ticăloși) ar trebui să încercăm să aflăm răspunsul și la alte întrebări: Pînă cînd? Cum și ce facem ca cei răi (ticăloși) să nu mai poată ajunge în frunte? etc.

Dumitru Manda, Giurgiu, 26.06.1994

Revista și-a construit un profil specific, adresîndu-se unui anumit public, interesat de fenomenul politic și sub aspect teoretic. Cred că deschiderea acesteia poate să-i sporească interesul. Am impresia că unii dintre eseștii revistei scriu numai pentru ei înșiși, făcîndu-o inutilizabilă și greoaie, chiar pentru persoane de un anumit nivel intelectual. Aici îl remarc, în primul rînd, pe dl. Patapievi, care, notabilă excepție, în eseu despre identitatea națională, parcă vrea să spună lucrurilor pe nume. Dl. Patapievi s-a angajat într-o analiză critică a defectelor naționale, întreprindere dificilă și delicată, dar care decurge din acestea. Și aceasta, în mod sigur, s-ar realiza și printr-un limbaj direct, lipsit de metafora neologismelor. I-aș propune ca o ulterioară temă de meditație invidia distructivă, specifică națiunilor anglo-saxone, și care constituie esența spiritului burghez, capitalist.

Pe de altă parte, revista găzduiește constant sondaje ale opiniei publice, care își au ca scop declarat constatarea stării națiunii. În același mod constant, aceste sondaje îmi trezesc o puternică stare de frustrare, stare constatată și în alți cititori ai revistei. Dl. Pavel Cîmpeanu, în loc să dispună de posibilitățile computerului personal, ce oferă ne-nenumărate facilități de prezentare statistică, face lungi și greoaie introduceri în metoda folosită. Ca cititor constant al unor săptămînale americane, pot constata diferența între prezentarea unor sondaje tip Gallup sau Jankelevich și cele prezentate în revista dvs. Parcă ar fi mai bine, mai simplu, pentru că e și mai frumos și mai precis.

În final aș vrea să vă supun observației o temă de interes major, care parcă a apărut mai rar la noi în țară: noi și relațiile noastre cu vecinii.

Intr-un interviu televizat, dl. Meleşcanu declara că în 1993 obiectivele politice majore au fost atinse. Însă, uitîndu-ne înapoi, ce putem vedea?

La sud de Dunăre, Bulgaria, care se află într-o situație oarecum similară pe plan internațional, păstrează față de România o atitudine de politețe rece. Unde sînt vremurile cînd 50% din națiunea română se angura de starea vremii în România de la TV bulgară, pentru că la noi și asta putea avea o semnificație politică? Unde sînt patetismele post-revoluționare, cînd vecinii de la sud ne vedeau ca martiri ai Europei, pentru că doar la noi prăbușirea mizerabilului regim își ceruse obolul de nevinoșii? A rămas urma tulbură a Cadrilaterului, teritoriu care pentru noi, românii, nu este în conținutul, dar pe care interesează de la Sofia caută să-l pună în mod ciudat pe tapet. Este adevărat că și o

anumită presă de pe Dimbovița, căutînd senzaționalul caricadist, dă ghes acestei chestiuni, îngropată de priorități naționale mult mai presante.

Mai la sud-vest se află vechii prieteni sirbi, acum în rîmășița de țară care poartă numele de Iugoslavia. Interesele comune încă de la începutul afirmării în cadrul statului național ne-au situat constant în aceeași tabără de interese. Dar bunii noștri vecini au reușit să ne pună anul trecut în cele mai penibile și dezagreabile situații cu aventurile barjelor pe Dunăre. Este curios, pentru că sistemul singurii vecini cu care națiunile din fosta Iugoslavia nu au avut vreo dispută teritorială sau relații încordate; noi, românii, nu ne-am implicat în medierea conflictului care macină acest stat. Eră surprinzător că Grecia, care este vehementă în a nega existența unui stat independent apărut din ruinele fostei Iugoslavii, are un aport mai important în procesele de mediere. Iată un insucces major al politicii externe românești în ultimii ani.

În vestul României se află Ungaria, ținta preferată și permanentă a diversunilor unei anumite prese și a extremismului politic românesc. Ungaria a devenit în ultima vreme unul din cei mai importanți parteneri comerciali, îndeosebi comerțul privat, și un vector al capitalismului occidental în România. Relațiile politice destinate dintre noi și acest vecin nu pot decît să avantajeze ambele părți. În acest proces, un rol mai mult decît important îl are minoritatea maghiară din România. Trebuie pornit de la constatările simple că, pe de o parte, maghiarii din România nu sînt dispuși să-și piardă identitatea, iar pe de altă parte realitățile geopolitice fac lipsit de sens orice contencios teritorial. Rămîne ca liderii acestei minorități să treacă în obiectivele prioritare și pe acesta, dovadă fiind atitudinea moderată în cea mai mare parte a situațiilor de realism constructiv. Acestea pot constitui un moment istoric pentru cele două națiuni.

În nord-estul României, după secole, statul român nu mai are ca vecin vreun imperiu. Pe ruinele vechiului imperiu bulgăric a apărut un stat nou, Ucraina, cu care însă, datorită stalinismului, avem cele mai delicate relații. Un stat care moștenește consecințele tratatului Ribbentrop-Molotov nu poate avea decît relații complicate cu România. Pe de o parte tendința normală de a sprijini consolidarea acestui tinăr stat care duce la mii de kilometri graniță cu Rusia, iar pe de altă parte faptul că acest stat are în stăpînire Bucovina de nord și Basarabia de sud, ducînd în același timp o politică marcat naționalist și de asigurare a minorității românești. Aici am putea realiza un succes notabil dacă ucrainenii nu ne vor mai percepe ca, în ordine, al doilea inamic al țării lor. Aici are nevoie politica externă românească de răbdare și flexibilitate.

Ca ultim vecin în est rămîne... tot România! Căci ce altceva este Republica Moldova, care poartă ca nume o parte dintr-o provincie românească. Aici trebuie canalizat nu numai efortul funcționarilor de politică externă, ci al întregii națiuni. Unirea celor două Români, trecînd peste reticențele unor birocrați, șefi peste o țară cu o stemă și trei județe, ar constitui cel mai notabil succes al politicii românești.

România se află înconjurată, după cum se observă, de vecini reticenți, dacă nu de-a dreptul ostili.

Trebuie să căutăm în acest context alianțe politice și militare cu state ale căror interese ne sînt convergente. Un stat care în mod natural are aceleași interese în zona noastră geografică este Turcia, care este și membru NATO. Altă putere europeană care are interese comune în zona de est e Germania, care, după graba cu care a recunoscut statele apărute din fosta Iugoslavia, nu are decît să regrete războiul care nu se mai termină, generînd o instabilitate periculoasă în întreaga Europă. În fond, în noul context, în această parte a Europei, Polonia, România și Ucraina sînt state care prin teritoriu și populație pot constitui un interes economic pentru germani.

Pe de altă parte, tare mi-e teamă că nu vom fi admiși în Parteneriatul pentru pace (PPP) decît o dată cu Ucraina. Și asta nu datorită altora, ci nouă!

Georghe Neșuț, Pitești

Revista "22" oferă ABONAMENTE CU REDUCERE pentru PENSIONARI, CADRE DIDACTICE, ELEVI, STUDENȚI, FOȘTI DEȚINUȚI POLITICI, VETERANI DE RĂZBOI

LA SEDUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPARĂ DIN STOC:	Costul abonamentelor trimestriale cu reducere este:	Cei interesați sînt rugați să trimită adeverințe corespunzătoare (talon de pensie, adeverințe de la școala etc.) pe adresa: Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București, cu specificarea pentru Serviciul de Distribuție. Adeverințele sînt valabile un an de zile.
Anul 1990, numerele 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 32, 33, 38, 41, 44.	1.700 lei cu ridicare de la redacție.	
Anii 1991, 1992, 1993.	2.000 lei cu expediere prin poștă.	
Exemplarele vechi sînt comercializate la prețul actual al revistei.	Costul abonamentelor trimestriale integrale este:	Sponsorizate de ASOCIAȚIA EST-LIBERTĂȚ.
	2.300 lei cu ridicare de la redacție.	Cei interesați sînt rugați să expedieze prin mandat poștal suma corespunzătoare tipului de abonament dorit pe adresa: Revista "22", cont 45103532 RCB, Filiala sector 1, Str. London nr. 18, București.
	2.500 lei cu expediere prin poștă.	

HORAȚIU PEPINE

Cetatea ideală a CDR

Inițierea Partidului Alianței Civice a fost primită cu reticență de PNL și PNTCD. Dacă Radu Câmpeanu nu ezită atunci să califice noua inițiativă politică drept păgubitoare pentru Opoziție, țărăniștii...

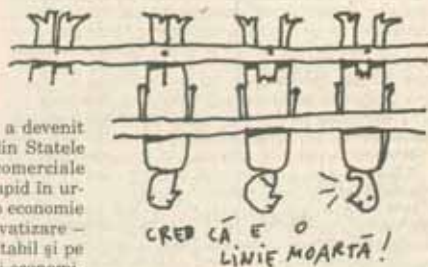

Perju

membru a tins să-și afirme drepturile care decurg din cetățenia odată dobândită. (PNL, bunăoară, are serioase dificultăți în a-și recuștiga dreptul de cetățenie.) Disputele pe tema listelor electorale se trag de aici, din sentimentul discriminării manifestate într-o "țară" pe care unii o concep ca pe o republică egalitară, iar alții ca pe o monarhie cu drepturi acordate în virtutea tradiției aristocratice. Metafora cetății, cred eu, se poate susține și din alt punct de vedere. CDR încearcă, prin eforturile depuse în primul rînd de țărăniști, să cuprindă în spectrul ei tot ceea ce teoretic ar exista astăzi în societatea românească. Social-democrați și ecologiști, asociații nepartidice, grupări care nu înseamnă mare lucru în viața publică românească, dar care au semnificație numai pe tărîmul imaginilor la cetăți ideale a Convenției Democratice. Alianța Civică, bunăoară, își păstrează aura, deși gruparea și-a pierdut o bună parte din consistență odată ce a apărut PAC, care și-a asumat lupta politică directă. Ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut pe scena reală a vieții politice, în CDR se manifestă o rivalitate între PAC și AC, o rivalitate de neînțeles pentru cei din afara Opoziției, dar care dobîndește o noimă numai din perspectiva acestei proiecții ideale a societății românești care este Convenția Democrată. AC are, neîndoiește, drept de cetate, dar, odată ieșită în afara fortificațiilor, rămîne o imagine spectrală. Declarațiile aproape isterice ale unui lider PAC exprimă cu limpezime acest conflict, explicat trivial în presa românească ca fiind rezultatul înfruntării vanităților. Pe de altă parte, "România liberă", ziarul condus de actualul președinte al AC, a mutat pe tărîmul larg al vieții publice românești un conflict care în afara CDR este lipsit de înțeles și, la drept vorbind, nu poate interesa pe nimeni. Orice conflict devine cu adevărat interesant atunci cînd angrenează forțe sociale reale. Or, AC apără în ora actuală o imagine care în afara CDR își pierde ori-

ce consistență. Interesant este că rebelii din cetatea CDR au fost rapid demonizați de aceiași publicație, care își propune să așere unitatea Opoziției. "România liberă" se întreba de curînd, pe prima pagină, dacă nu cumva Nicolae Manolescu a fost atins de sindromul Câmpeanu, care este, după cum bine se știe, îngerul căzut al Opoziției Democratice. Țărăniștii, deși ocupă un loc foarte important în CDR și sînt primii responsabili de actuala formulă de organizare, joacă un rol secundar în aceste înfruntări. Ei sînt chiar întemeietorii și legiuitorii cetății ideale, ei au făcut la vremea respectivă gestul major de a integra grupurile noi ale Opoziției care începeau să-și dea determinări în afara partidelor tradiționale. Au impus o regulă și nu înțeleg să o modifice. Prin urmare se mențin într-o stare de rezistență pasivă la mișcările care destabilizează ordinea deja constituită. Conflictul este întretinut de cei care, odată modificată structura Convenției, își pot pierde și consistența fictivă de care se bucură în propria lor utopie. Țărăniștii își pot reproșa numai că au lăsat la voia întâmplării o mai exactă reglementare a raporturilor dintre partide, abandonîndu-le negocierilor conjuncturale. O cetate fără legi precise se dovedește fragilă, și ordinea ei poate fi oricînd repusă în discuție. Rebelii PAC, indiferent de natura propunerii lor, au o legitimitate izvoită din dreptul de cetate. Ceea ce se întîmplă acum nu seamănă deloc cu episodul retragerii lui Radu Câmpeanu. PAC nu înclină să părăsească o alianță pentru a trage profituri imediate din coabitarea cu puterea neocomunistă, ci pur și simplu se îndoiește de consistența țării mitice a CDR. Ei vor nu distruge CDR, ci redefinirea alianței, repunerea ei pe terenul practic al unei coaliții de partide angajate în jocul electoral, dar, deopotrivă, în cel al înțelegerilor și tranzacțiilor politice. Nu se îndoim însă că țărăniștii nu au un motiv foarte serios de a veni în întîmpinarea acestor propuneri. Și nu atît pentru că țin la utopia cetății ideale, jubită mai cu seamă de cei fără putere, de ruul de îngerii păzitori, ci pentru că substanța lor ține de această intransigență puritană care s-a demonstrat pînă acum viabilă și profitabilă pentru consolidarea unei opoziții politice în România.

Legitimitatea rezistenței anticomuniste a fost mai seducătoare decît oricare alta, mult mai rarefiată în ochii românului de rînd. De altminteri, aura mitică a CDR nu a fost construită de țărăniști, care sînt doar garanții unei ordini formale și a stabilității, ci mai cu seamă de cei din jurul lor, care s-au constituit în clientela politică a PNTCD, cu profituri în plan simbolic.

Perju

John R. Davis, fostul ambasador al Statelor Unite, pleacă mulțumit

Acum, la încheierea misiunii mele de Ambasador al Statelor Unite în România, aș dori să exprim tuturor prietenilor români cele mai adevărate sentimente de apreciere și să le mulțumesc în numele meu și al soției mele pentru călduroasa ospitalitate și bunăvoința cu care am fost primit și în București, și în călătoriile noastre prin țară. Părăsesc cu părere de rău această frumoasă țară în acest moment important din istoria sa.

Sînt foarte mulțumit că în acești doi ani și jumătate pe care i-am petrecut aici relațiile României cu Statele Unite și comunitatea euro-atlantică au făcut progrese semnificative. Deși continuau să discute cu apărare asupra materiei și ritmului în care acestea erau duse la bun sfîrșit, toate forțele politice din România și-au conjugat eforturile pentru a sprijini această evoluție. În calitate de prim semnatar al Acordului de Parteneriat pentru pace, România s-a pronunțat clar asupra intențiilor sale de viitor, iar participarea sa activă este primită cu căldură de țara noastră, dovadă vizita Secretarului Apărării, domnul Perry. Cooperarea activă a României - cu pierderi economice considerabile - la efortul internațional de a pune capăt măcelului din fosta Iugoslavie este pe deplin apreciată. Reputația de partener de încredere este bine stabilită.

Din fericire, s-au înregistrat progrese și pe linie economică. Clauza națiunii celei mai favorizate i-a fost redată prin votul unanim al Congresului Statelor Unite și, odată

cu apariția unei monede convertibile, România a devenit din ce în ce mai atractivă pentru investitorii din Statele Unite și alți investitori străini. Schimburile comerciale între cele două țări ale noastre se vor extinde rapid în următorii cîțiva ani, grăbind astfel tranziția către o economie de piață prosperă. Un program accelerat de privatizare - cu condiția ca acesta să fie perceput cinstit, echitabil și pe înțelesul tuturor - va asigura creșterea eficienței economice, a nivelului de trai și va încuraja investițiile interne și străine. A doua țară ca mărime în Europa Centrală și de Est, cu un sol fertil și o forță de muncă activă și bine pregătită, așezată la gurile Dunării, România nu poate decît să profite de această poziție strategică, devenind un antrepozit pentru schimburile în continuă creștere între Europa Centrală, Orientul Apropiat și Asia.

În sfîrșit, mi-a făcut plăcere să fiu martorul pașilor făcuți de România pe drumul lung și dificil al creării instituțiilor democratice, organizarea de alegeri libere și corecte, respectarea drepturilor omului ale propriilor cetățeni, instaurarea statului de drept. Nimic nu este ușor de realizat în condiții economice dificile și de incertitudine, și mai sînt încă multe de făcut, dar atmosfera de teamă și oprîmare impusă de vechiul regim și care a dominat atît de îndelung este de domeniul trecutului. Dezbaterile libere și sincere din Parlament, presa și mijloacele electronice de comunicare în masă sînt acceptate ca utare. Deși confruntările și controversele vor continua, România are toate șansele să devină un model de prosperitate și reușită unde toți cetățenii, indiferent de origine etnică, religie sau alte deosebiri, vor beneficia în mod egal de orice prilej favorabil și de avantajele oferite de o economie în dezvoltare. Toleranța, moderația și înțelegerea vor permite obținerea mai rapidă a rezultatelor dorite.

Statele Unite s-au străduit să ofere sprijin în fiecare din aceste domenii și vor continua s-o facă și în viitor. Sper să revin în România în anii care vin și să păstrez în continuare numeroasele legături, oficiale și personale, de care soția mea și cu mine am avut onoarea să ne bucurăm în timpul cît am stat aici. Vă urăm un viitor fericit și împlăcut.

6 august 1994

Studentii se leagă de Guvern și de calea ferată

Membrii Consiliului Reprezentanților al Confederației Studenților din România, prezent la întrunirea din perioada 1-7 august 1994, fiind în considerare refuzul permanent al Guvernului României de a discuta și soluționa revendicările și problemele ridicate de către organizațiile studențești prezente la Conferința de la Sinaia (aprilie 1994), declară conflict deschis cu Guvernul României, hotărînd să înceapă, în data de 10.10.1994, o amplă manifestare de protest, ce va consta în blocarea principalelor noduri de cale ferată din țară.

Reprezentanții prezenți la această Conferință sînt hotărîți să se lege cu lanțuri de calea ferată, pentru a obține soluționarea revendicărilor.

Dacă pînă în acel moment actualii guvernanți nu vor trece la un dialog real, studenții vor cere și soluționarea revendicărilor sindicalistilor, precum și revendicări politice.

În cazul în care guvernanții nu vor accepta acest dialog pînă la data de 20.09.1994, sîntem împinși să ducem la îndeplinire această acțiune de protest.

4 august 1994

MARTI 2 AUGUST

● **PNTCD solicită reexaminarea proporției candidaților pentru Radio și TVR**

Conducerea PNTCD a solicitat birourilor permanente ale Senatului și Camerei Deputaților să reexamineze proporția candidaților pentru Consiliile de administrație ale Radioului și Televiziunii la care are dreptul Opoziția parlamentară în raport cu Puterea. Proporția de 5 (Puterea)/3 (Opoziția) stabilită în ședința birourilor permanente din 3 iulie nu reflectă raportul real din Parlament. PNTCD propune ca la una din societăți (Radio sau TV) să se păstreze raportul 5-3, iar la a doua să se accepte 4 candidați din partea majoritarilor și 4 din partea Opoziției.

● **La Cluj au început săpăturile**

În Piața Unirii din Cluj au început sondeajele arheologice efectuate de Muzeul Național de Istorie. Organizația UDMR din Cluj a avertizat că va recurge la "nesupunere civică" dacă nu vor fi respectate promisiunile conform cărora statua Regelui Matei Corvin nu va fi atinsă. Ministerul de Interne a deplasat la Cluj unități de jandarmi din mai multe garnizoane din Ardeal pentru supravegherea zonei unde se efectuează săpăturile.

● **Minerii s-au autoblocat în subteran**

La Tirgu-Jiu, peste 10.000 de mineri au intrat în a șaptea zi de grevă. Ei au anunțat că, în cazul în care ministrul Industriilor nu va veni la negocieri, vor bloca intrările în oraș și drumurile naționale Tirgu-Jiu-Craiova și Tirgu-Jiu-Petroșani. În minele Deva, Baia-de-Arieș, Borta, Polcana, Teluș și Ghelari s-au autoblocat în subteran peste 1.000 de mineri.

MIERCURI 3 AUGUST

● **Președintele CDR - candidat unic la Președinție din partea alianței**

Consiliul Convenției Democratice a analizat propunerile formațiilor componente privind modificarea Protocolului de funcționare a alianței. Ședința, prezidată de Emil Constantinescu, s-a finalizat cu adoptarea unui Act adițional la Protocol. Conform acestuia, președintele CDR urmează să fie și candidatul unic al acestei alianțe la Președinție. PAC nu a semnat Act adițional, urmînd ca pînă la 15 august a.c. să-l semneze sau, conform deciziei CDR, să se retragă din Convenție.

● **Ministrul Industriilor la Tirgu-Jiu**

La Tirgu-Jiu au început negocierile între reprezentanții minerilor, conducerea Regiei Autonome a Lignitului și ministrul Industriilor, Dumitru Popescu. După prima rundă de negocieri s-a anunțat că RAL a acceptat un salariu minim de 147.000 (față de 165.000 ct au cerut minerii) și acordarea primei de 75.000 lei de Ziua Minerului. În schimb, Dumitru Popescu nu a acceptat să îl destituie pe Radu Mironovici, directorul RAL.

● **Victor Surdu a decis să apere drepturile omului**

Victor Surdu, președintele PDAR, a calificat acțiunile PDSR de intimidare și racolare a membrilor PDAR ca fiind "nedemocratice și neconstituționale". Președintele PDAR a avertizat PDSR-ul că în cazul în care nu va înceta cu amenințărilor și presiunilor, "oricît de subtil îmbrăcate în hainele unei false democrații", va acționa în toate direcțiile "pentru a apăra drepturile omului".

JOI 4 AUGUST

● **Tribunalul județean Gorj a declarat greva minerilor "legală"**

Tribunalul județean Gorj a decis că greva minerilor este legală, respingînd astfel sesizarea Regiei Autonome a Lignitului Tirgu-Jiu, referitoare la ilegalitatea conflictului declanșat de sindicatele miniere. Administrația RAL are drept de recurs în termen de 3 zile.

● **Negocierile dintre mineri și reprezentanții Guvernului continuă**

După eșecul negocierilor de la Tirgu-Jiu, comisia guvernamentală condusă de Dumitru Popescu, ministrul Industriilor, s-a deplasat la Deva, unde au început negocierile cu minerii Regiei Autonome a Cuprului, aflați în grevă. La discuții au participat și liderii minerilor din Tirgu-Jiu. În final, între cele două părți s-a încheiat un protocol în care se prevede o creștere a salariilor cu 25% (deși minerii au solicitat o creștere de 50%).

● **Parchetul General intervine în procesele caselor nationalizate**

Vasile Manea-Drăgulin, procurorul general al României, a anunțat că a declanșat 5 recursuri în anulare (fostele recursuri extraordinare) la Curtea Supremă de Justiție pentru anularea deciziilor judecătorești definitive privind restituirea unor imobile nationalizate. Referitor la dosarul Andrei Frumusanu, Manea-Drăgulin a declarat că acesta va fi în cursul finalizat. Cît despre activitatea prima-

rului general al Capitalei, ziaristi au aflat că la Procuratură există un dosar în curs de cercetare.

● **S-a lansat campania pentru oferta publică de acțiuni**

La sediul Institutului de Arhitectură din București a avut loc lansarea oficială a campaniei de informare și publicitate pentru oferta publică de acțiuni pentru primele cinci societăți comerciale care vor fi privatizate prin ofertă publică. FPP a anunțat că un certificat de proprietate este evaluat la 225.000 lei.

VINERI 5 AUGUST

● **Greva minerilor s-a încheiat**

Greva minerilor din Regia Autonomă a Lignitului și din Regia Autonomă a Cuprului Deva a înecat după ce ministrul Industriilor, Dumitru Popescu, a acceptat mărirea salariului cu aproximativ 55.000 lei și acordarea primei de 75.000 lei de Ziua Minerului. Directorul RAL Tirgu-Jiu, Radu Mironovici, a cărui destituire era cerută de mineri, a fost înlocuit cu Vasile Chirulescu.

● **Reduceri de TVA**

Florin Georgescu, ministrul Finanțelor, a anunțat că începînd cu 1 ianuarie 1995 se va introduce o cotă redusă de 9% la TVA pentru produsele din carne și lapte și pentru medicamente. Ministrul Finanțelor a prezentat de asemenea metodologia de reevaluare a capitalului social al societăților comerciale.

● **Directorul Televiziunii trimite Parlamentului o listă suplimentară de candidați**

Dumitru Iuga, președintele Sindicatului Liber din RTVR, a atras atenția asupra faptului că Dumitru Popa, directorul Televiziunii, a prezentat Parlamentului o listă suplimentară de propuneri pentru funcția de membru în Consiliul de Administrație al TV. Lista cuprinde patru nume din interiorul instituției: Cristian Țopescu, Dionisie Șincan, Paul Șoloc, Dumitru Moroșanu.

SÎMBĂȚĂ 6 AUGUST

● **Conferința națională extraordinară a UNOLD**

La Constanța, membrii Uniunii Naționale a Luptătorilor din Decembrie au cerut Președinției și Parlamentului să dezvăluie toate aspectele rămase încă neclare din timpul Revoluției. Totodată, a fost declanșată o "curățire" a UNOLD de toate elementele care au fost infiltrate în organizații cu scopul prejudicierii idealurilor Revoluției.

● **Richard Shifter la București**

Directorul general pentru Europa Centrală și de Est în cadrul Consiliului Național al SUA, Richard Shifter, a arătat că scopul vizitei sale în România este acela de "a sublinia interesul și preocupările guvernului american cu privire la Europa Centrală și de Est". Privatizarea, sublinia dl. Shifter, este un aspect foarte important și o decizie fundamentală care trebuie pusă în aplicare în termen scurt.

● **Armata a 14-a nu se reorganizează**

Consiliul Militar al Armatei a 14-a a Federației Ruse, dîlocată în Transnistria, a dezmințit informațiile potrivit cărora comandantul acestei armate, generalul Lebed, ar fi fost demis, iar conducerea unor unități componente ar urma să fie reorganizate. Consiliul Militar a calificat aceste afirmații drept "născociri fără nici o bază".

LUNI 8 AUGUST

● **Regele Mihai invitat în România**

Membrii asociațiilor "Regele Mihai I" și "Uniunea Națională pentru Tară și Rege" au adresat o invitație MS Regele Mihai I pentru a participa la aniversarea a 50 de ani de la actul istoric de la 23 august 1944. Regele este invitat să facă declarații

Adevărul literar și artistic, nr. 230

● **Pagini din "Jurnalul" lui Andrei Tarkovski**

● **Va face Nicolae Breban o nouă carieră**

politică? (Interviu)

● **Bernard Kouchner despre "Nenorocirea**

altora" - Felicia Antip

● **Travelling: Fiii și ficele marilor actori -**

Magda Mihăilescu

● **Rubrici de: Cristian Popescu, Cătălin Țirtea,**

Nicolae Iliescu, Andrei Pogorilovski

● **Cristian Tudor Popescu: NO COMMENTS**

Din sumarul numărului viitor:

● **Interviul săptămîinii cu Nicolae Manolescu**

● **Monica Lovinescu despre I.D. Sirbu:**

"Adio, Europa"

● **Cine și de ce a schimbat conducerea**

Teatrului "Odeon"

● **Biografii și carnete de partid**

in Ministerul Culturii

● **Lumea fără Kim - Coreea de Nord**

publice referitoare la conjunctura politică și militară a momentului săvîrșirii lui, la personalitățile participante și rolul acestora, în scopul reconstituirii adevărului istoric.

● **UDMR vrea să se implice în negocierea tratatului româno-ungar**

O comisie de specialitate a UDMR a avut o rundă de convorbiri cu funcționari ai Oficiului ungar pentru maghiarii din străinătate în legătură cu probleme privind tratatul de bază româno-ungar. S-a convenit asupra înființării de către Președintele UDMR a patru grupuri de lucru ce vor analiza relațiile dintre comunitatea maghiară din România și oficialitățile de la Budapesta.

● **Mișcarea sindicală își clarifică poziția**

Președintele CNSLR-Frăția, Victor Ciorbea, a arătat că reorganizarea Partidului Solidarității Sociale (partid ce grupează sindicalști cu vederi de stînga) a generat un proces de clarificare în mișcarea sindicală. Aceasta va trebui să se exprime clar dacă este de partea Puterii sau, dimpotrivă, se situează în Opoziție și încearcă, alături de aceasta, să ofere o alternativă viabilă.

Pagină realizată de

RALUCA STROE-BRUMARIU

și MARIAN CHIRIAC

Aula Academiei Române a găzduit, joi 4 august, solemnitatea de înmînare a titlului de membru de onoare al Academiei Române etnosociologului Paul H. Stahl, ales în această calitate la 31 mai 1993.

Paul H. Stahl s-a format ca specialist în țara noastră și a plecat, din 1969, în Franța, unde este director de studii la "Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales", profesor la Sorbona, responsabil al sectorului de sociologie și etnologie europeană.

În tradiționalul Laudatio, acad. N.N. Constantinescu, președintele Secției de științe economice, juridice și sociologice, a subliniat meritele științifice ale acad. Paul H. Stahl, dovedite de numeroase studii, elaborate în temeiul unor riguroase cercetări, lucrări cum sînt "Ethnologie de l'Europe de Sud-Est" (Paris, 1975), "Il sangue e la terra" (Milano, 1977), "Histoire de la décapitation" (Paris, 1986) ș.a., ca și înființarea revistei "Études et documents balkaniques et méditerranéens", în paginile căreia au fost publicate și studii de etnologie română.

În alocuțiunea sa, acad. Paul H. Stahl a adus un elogiu școlii românești de sociologie, reprezentanților ei de seamă, Dimitrie Gusti, Henri H. Stahl ș.a., și a abordat o temă care a captat interesul tuturor celor prezenți: "Muntenia - Țara oamenilor de la munte", o analiză comparativă, istorică, etnologică și sociologică, a sintetizat o bibliografie bogată, cercetări și anchete a comunităților umane care au trăit și trăiesc în munți și în apropierea lor. Muntenia, ca formațiune statală, ilustrează convingător ideea că munții nu s-au despărțit pe români, ci s-au unit încă de la începuturile istoriei.

CITITORII DIN STRĂINĂTATE se pot abona la revista "22" depunînd costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Țiriac S.A. București, Str. Doamnei nr. 12 (pentru dolari în contul 4120253230, pentru mărci în contul 4120253231, pentru franci francezi în contul 4120253235, pentru lire italiene în contul 4020253234) sau (pentru orice fel de valută) trimînd un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România.

Costul abonamentelor pentru cititori din străinătate:

	1 an	6 luni	3 luni
- zona europeană:	80 \$	40 \$	20 \$
	140 DM	70 DM	35 DM
	500 FF	250 FF	125 FF
	140.000 LIT	70.000 LIT	35.000 LIT
	56 £	28 £	14 £
- SUA, Japonia, Australia:	100 \$	50 \$	25 \$

sau echivalentul în orice monedă convertibilă.

Revista "22" anunță exclusivitatea difuzării sale în străinătate. Difuzorii de presă neautorizați de redacție (inclusiv RODIPE) vor trebui să răspundă conform prevederilor legale.

ILIE ȘERBĂNESCU

PIAȚA VALUTARĂ INTERBANCARĂ

Piața valutară interbancară nu a debutat cu mecanismul ca uns. În parte, este vorba de greutățile inerente începutului. Dar, fără îndoială, și de întârzierea nejustificată și insuficienta pregătire, ca a unui lucru despre a cărui soartă nu se știe nimic sigur și din timp. Din aceleași motive ale bețelor în roate puse de oponenții abandonării controlului administrativ asupra cursului monedei naționale. Ca un fătuc acest debut oarecum împiedicat! Parcă România nu vrea să se decupleze de comunism! Căci, prin piața valutară interbancară, comunismului de stat i se amputează un picior.

Sub Văcăroiu, dar datorită FMI

Și, rămânând șchiop, va avea șanse mereu mai mici în lupta pe care o duc împotriva economiei românești, având aliată, din păcate, o parte din populație, care neavând cultură economică nu prea înțelege despre ce este exact vorba, și, bineînțeles, guvernarea postdecembristă, care s-a opus și se opune cu obstinație desprinderii de mentalitățile și structurile instituționale de tip comunist.

Faptul că intrarea în fază de operare a pieței valutare interbancare intervine sub executivul cel mai puțin reformist de după decembrie '89 este, din punctul de vedere al reformei în sine, mai puțin important. Faptul trebuie salutat și guvernul respectiv laudat. Istoricize și rămâne o realizare sub mandatul premierului Văcăroiu. Analitic însă știe totă lumea - inclusiv cabinetul Văcăroiu; el nu va ezita totuși să-și treacă în cont realizarea ca expresie a reformismului ce l-ar anima - că totul s-a datorat FMI, care a făcut din liberalizarea cursului leului condiția strict nenegociabilă a redeschiderii și menținerii finanțării externe către România.

Concurența împinge către un curs unic

Funcționarea pieței valutare interbancare reprezintă de fapt liberalizarea efectivă a cursului valutar. Piața interbancară înseamnă că înseși băncile autorizate pentru participare să constituie piața, Banca Națională retrăgându-se din funcția de organizator și supervisor al licitațiilor pentru schimbarea leilor în valută, licitație care se desființează. Băncii Naționale îi rămâne funcția frească și necesară de influențare a cursului prin mijloace economico-financiare, respectiv prin intervenții valutare pe piață (vânzări și cumpărări de valută sau lei) și prin ansamblul politicilor monetare și valutare promovate.

Fără a părăsi rolul de intermediari de până acum - de a executa, contra comision, comenzile de vânzare sau cumpărare ale clienților lor la cursurile indicate de aceștia, dacă, desigur, găsesc doritori -, băncile autorizate pot să devină ele însele cumpărători sau respectiv vânzători pentru comenzile clienților lor, avansând în acest sens oferte de curs în cont propriu. Cu alte cuvinte, băncile urmează, cum se spune, "să facă piața".

Oferte de curs pot fi diferențiate, chiar net diferențiate. Numai că băncile - ca și casele de schimb, angrenate și ele în piață - intră în concurență. Și migrația obiectivă a clienților către ofertele mai favorabile obligă treptat băncile și casele de schimb la promovarea unor cursuri apropiate. La aceasta contribuie însăși condiția menținerii lor pe piață: de a cumpăra valută pentru a avea ce vinde, la prețuri, desigur, ceva mai mari, căci din diferență își finanțează activitatea. Evident, o ofertă prea generoasă pentru cumpărarea valutei atrage imediat mulți clienți, dar intră în contradicție cu posibilitățile de a valorifica rapid valuta achiziționată. Oferta de curs pentru vânzare (care include firească și adaosul de comision) devine neatractivă, banca sau casa de schimb putând intra într-o criză de lei. Obținerea de lei prin credit de la o altă bancă se poate dovedi, datorită dobânzii, mai costisitoare decât avantajul teoretic pe care deținerea de valută îl poate prezenta în perspectiva unei eventuale devalorizări a leului. Invers, încercarea de a vinde valută mai ieftin presupune ca aceasta să poată fi și cumpărată mai ieftin, clienții dispuși la așa ceva nefiind de găsit.

Iată de ce, pas cu pas, tendința obiectivă este către utilizarea unor cursuri apropiate. Băncile -

ca și casele de schimb - pot deci practica fiecare cursul crezut de cuviință, dar în fapt concurența le împinge gradual către promovarea unui curs cu și unic.

De ce "interbancară"

Este, deci, un curs de piață, rezultat din confruntarea cererii și ofertei la punctul de echilibru și nu din decizia administrativă a cuiva. Indiferent cine ar fi și cit de bine intenționat ar fi cineva, tot supus arbitrarului și tentației politice rămâne. Iată de unde a venit și opoziția față de piața interbancară a celor ce se împotrivesc de fapt economiei de piață. Și iată de ce piața interbancară lovește comunismul în moalele capului.

În mod obiectiv, pentru onorarea comenzilor de transferuri, băncile trebuie să se împrumute în regim permanent între ele pentru a dispune de sumele acoperitoare în lei și de diferitele valute în care se admit preschimbările. Din această cauză piața se numește interbancară și, dacă ne gândim bine, nici nu poate funcționa decît interbancară. De aceea nici n-a funcționat la început cum trebuie. Întrucât intercomunicarea dintre bănci n-a operat corespunzător, neputându-se forma o imagine exactă asupra ansamblului tranzacțiilor, asupra cererii și ofertei globale și deci asupra unui curs mediu ponderat de piață. O deplină reușită a funcționării pieței interbancare este legată de activitatea operatorilor specializați, de calitatea tehnologiei și programului sistemului computerizat care îi ține permanent în legătură și, bineînțeles, de un rodaj în funcționare, pe care nu-l poate înlocui nimic altceva.

Obstinația Puterii împotriva liberalizării cursului

Liberalizarea efectivă a cursului leului - prin funcționarea pieței interbancare - survine la aproape cinci ani de la evenimentele din decembrie '89, când ea de fapt trebuia să se numere printre prioritățile începutului reformei. Evenimentele din decembrie '89 deschideau, în principiu, calea abandonării comunismului de stat eguat și a trecerii spre o economie de piață. Cu inima îndoită și îndoliată, postdecembriștii din posturile de decizie - mai reformiști sau mai puțin reformiști, dar toți comuniști în cuget și simțiri - au acceptat ea multe, dar de două lucruri au ținut cu dinții. Proprietatea de stat, baza la nivel micro, din economia reală, a comunismului, și controlul de stat asupra cursului monedei naționale, esența opririi economice de către politic și structura de rezistență a oalei comune a centralismului. De aceea - pentru a prelua expresia comunistului Nicolae Ceaușescu - "s-a făcut totul" spre a se împiedica privatizarea (adică transferul către particulari a proprietății de stat) și liberalizarea cursului valutar (adică transferul către piață al stabilirii prețului monedei naționale).

Pentru a nu se spune însă că autoritățile de la București resping reforma, dar pentru ca acestea să nu piardă cumva controlul administrativ asupra monedei naționale, s-a recurs la invenția grotescă a așa-numitelor "cursuri paralele". Unul oficial, al "pieței oficiale", și altele paralele ale diferitelor piețe care funcționau alături de cea oficială. De la piața așa-numită "gri", prin intermediul căreia agenții economici eludau constrîngerile administrative de curs, pînă la cea neagră. Cursurile paralele au costat imens. Au stimulat inflația, au alimentat în cerc vicios prăbușirea monedei naționale. Dar, la adăpostul controlului administrativ cel puțin asupra unei părți din tranzacțiile valutare s-au ascuns în continuare diferențele de profitabilitate între ramuri și întreprinderi, irosirile de resurse, dezastul din industriile falimentare, ineficiența unor importuri, pierderile nete în cazul unor exporturi. Și, mai mult, prin manevrarea decontării operațiilor cu străinătatea - îndeosebi prin întârzierea deliberată a asimilării în economie a schimbărilor de curs valutar - s-au subvenționat camuflat multiple activități și sectoare industriale. Decontarea unei achiziții din exterior la cursurile din urmă cu

cîteva luni și, dimpotrivă, a unui export realizat pe baza acestuia la cursul zilei, mult devalorizat între timp, poate face să pară rentabilă și activitatea din cea mai neprofitabilă industrie.

Sensibilitatea la evoluțiile economice...

Relativa stabilizare a cursului leului - realizare laudabilă, obținută în ultimele luni pe mina politicii reclamate de FMI - este totuși precară pentru că nu are la bază nici o schimbare în economia reală. Aceasta a fost dobîndită prin singura modalitate posibilă în condițiile în care nimic fundamental nu s-a schimbat în economia reală: respectiv prin strângerea ofertei de lei pe piață sau crearea în urma unor politici monetare restrictive a unei crize de lei.

Punctul cîștigat pentru economie prin trecerea la piața interbancară este nodal. În cazul iminentei relaxări a politicii monetare, tentația autorităților de la București de a recurge la manevrele asupra cursului în vederea ascunderii realității din industrie și chiar a subvenționării mascate a altor activități din cadrul acesteia va întîlni în piața interbancară un fel de zid. Cursul valutar al leului rezultat de pe aceasta va reflecta cu mult mai multă acuratețe și cu mult mai puține alterări condițiile și evoluțiile fundamentale din economie, indiferent de dorințele și intruziunile politice.

...și rezistența la intruziunile politicianilor

Deși în forma actuală a pieței interbancare - dominată de bănci proprietate de stat - aceste intruziuni politice nu sînt excluse, șansele unor comenzi de curs de pe la palatele Cotroceni și Victoria sînt mult slăbite. Condiția de menținere pe piață a băncilor face ca, în diverse scopuri politice sau electorale, să nu se mai poată opera cu un curs în textile și altul în metalurgie, cu unul la export și altul la import și, mai ales, cu decontări altele decît cele la cursul din momentul efectuării tranzacțiilor.

Exact ceea ce este de salutat în piața interbancară - limitarea posibilităților ca politicii să-și subordoneze prin intruziuni economice - va constitui și incriminarea predilectă ce va veni la adresa acestora din partea tuturor celor care s-au opus obstinat liberalizării cursului leului. Aceștia nu vor accepta niciodată că piața interbancară nu face altceva decît să reflecte de fapt evoluțiile din economia reală. Și, de îndată ce cursul leului va lua eventual traiectoria neconvenabile, se vor repezi să facă responsabil de acest lucru piața valutară interbancară pentru simplul motiv că nu-i pot dicta ei ce curs să aibă leul!

Prin piața interbancară, comunismul nu numai că își vede definitiv spartă oala comună în care colecta și din care distribuia resurse după vrea politica și nu după criterii economice, dar ajunge și obligat să lupte cu cel mai mare și mai de temut adversar al său: adevărul.

Perjo

Înapoi la "centralismul democratic"

Recent, Ministerul Culturii a elaborat un proiect de hotărâre privind finanțarea și organizarea instituțiilor publice de cultură subordonate inspectoratelor pentru cultură județene și al municipiului București. E posibil să fie prezentat la proxima ședință de guvern, fiind deja trimis de minister inspectoratelor județene. În cazul în care acest proiect de hotărâre va fi adoptat, vom reveni atât la centralizarea și la controlul de sus în jos al culturii, cât și la cenzură. Deocamdată, semnalăm două dintre articolele proiectului (13 și 15), care nu fac decât să reintroducă "centralismul democratic". Astfel, inspectoratele pentru cultură vor aviza anual statele de funcțiuni ale instituțiilor publice de cultură în vederea aprobării lor de către consiliile locale. În ceea ce privește personalul de conducere din instituțiile publice de cultură, angajarea și desfacerea contractului de muncă se vor face cu avizul inspectoratelor de cultură. Până la 31 august 1994, Ministerul Culturii, prin inspectoratele județene, va prelua în întregime, pe bază de protocol, activul și pasivul patrimoniului instituțiilor publice de cultură și de artă de importanță județeană, precum și fondurile necesare funcționării acestora pe anul în curs. În articolul 10 este specificat că inspectoratele pentru cultură județene protejează activitățile cultural-artistice de ingerințele unor criterii care le sînt străine: angajarea politică în primul rînd. Sub această deșeză, la fel ca în vremurile lui Ceaușescu, se poate opri și prohibi tot ce este atitudine critică, punct de vedere individual. Nu ne aflăm departe de stilul mecanismului intruchipat de faimosul Mihai Dulea din fostul Consiliu al Culturii și Educației Socialiste.

Paralel cu acest proiect de hotărâre, Ministerul Culturii a emis un Regulament de organizare și funcționare a inspectoratelor județene și a municipiului București, semnat de ministrul Culturii, Marin Sorescu, și de șeful Departamentului pentru Administrație Publică Locală, Octav Cozmincă, și prefațat cu o penibilă expunere de motive, conferă putere absolută inspectoratelor județene pentru cultură. Autonomia locală este barată, și pentru fiecare carte ori piesă de teatru este din nou nevoie de consimțămîntul de la centru, în loc, dimpotrivă, să fie încurajate inițiativele care să aibă drept de decizie și de autoangajare. Inspectoratele județene pentru cultură vor coordona și controla ansamblul activității tuturor instituțiilor publice de cultură "de interes județean" (teatre, muzee, biblioteci, filarmonici, opere, școli de artă, universități populare). De asemenea, se prevede înființarea unor comisii consultative care ar urma să sprijine inspectoratele pentru cultură, la solicitarea acestora din urmă, în realizarea strategiilor și programelor culturale locale.

Inspectoratele județene de cultură vor fi conduse de un consilier teritorial șef, abilitat să emită acte administrative cu caracter de dispoziții, să numească și să revoce directorii instituțiilor publice de cultură și artă din județe și din municipiul București, să numească directorii școlilor de artă. Consilierul teritorial șef este ordonator secundar de credite pentru bugetul inspectoratului de cultură și aprobă efectuarea cheltuielilor aferente execuției bugetului inspectoratului pentru cultură județeană. Tot el numește consilierii teritoriali cu avizul Ministerului Culturii.

La închiderea ediției

Am primit la redacția protestul Asociației președinților consiliilor județene din România în legătură cu proiectul hotărârii de guvern privind finanțarea instituțiilor publice de cultură. În protest se arată că hotărârea este neconstituțională, denotînd tendințe clare de recentralizare și politizare. În numărul viitor al revistei vom prezenta integral acest protest.

Nu directori buni, ci „buni români“

Ministerul Culturii a fost, în ultima vreme, acuzat în mai multe rînduri de ineficiență, de sabotarea unor proiecte, de partizanat politic în favoarea coaliției majoritate cu neglijarea intereselor generale ale culturii românești.

Practicînd „îndoiala metodică“, adică fără idei preconceptuate, ne-am dus la minister. Aici, am procedat mai întîi la o rapidă și sumară imersiune în organigrama instituției, aflînd următoarele:

Directorul direcției dialog cultural, dl. Meșca, este vicepreședinte al PRM;

dl. Mica, consilier al ministrului, membru al aceluiași partid, PRM;

dl. Ioanovici, director contabil, cu statură de serviciu în minister de pe vremea Suzanei Gîdea, și supraviețuind, ba chiar urcînd în grad, sub miniștrii care au urmat;

un alt consilier, dl. Butoi, de asemenea își are cariera începută sub vechiul regim;

și, *last but not least*, dl. Mihai Ungheanu, formal, pare-se, neafiliat politic, altminteri contributor la numeroase gazete naționaliste și extreme ale PRM și PSM, sub Ceaușescu mare pontif al protocronismului de tristă amintire, actualmente secretar de stat și eminentă cenșie a Ministerului Culturii.

Dorînd apoi să vedem cum funcționează unele departamente ale ministerului, am stat de vorbă mai întîi cu dl. Virgil Ogișanu – director la Direcția Teatre.

„Marea problemă a noastră este „neînțelegeră“ dintre diferite departamente ale Ministerului Culturii, mai ales a noastră, a specialiștilor, cu departamentul financiar, sau cu cel de organizare. Noi venim adesea în conflict cu ei, astfel încît de multe ori însăși ideea unui șef de departament de specialitate ajunge să fie anulată. Facem, deci, un program, și el dispare. Mai ales colaborarea cu dl. Ioanovici – director al Direcției Contabile – este departe de a fi ideală. Am

Eu am refuzat la început să dau crezare celor care îl acuză pe dl. Mihai Ungheanu de această situație. Dar încep acum să cred tot mai mult că lucrurile se blochează la acest nivel.“

La Direcția Muzică, dl. director Mihnea Brumariu ne-a spus:

„Eu cred că Ministerul Culturii, în afara planului ordinar pe care îl are, ar trebui să finanțeze și proiecte speciale de mare interes. Or, aceste proiecte sînt sistematic blocate de către Direcția Financiară, care, practic, e cea care conduce ministerul în loc să-l conducem noi. Un proiect nu ar trebui să fie obstrucționat de un om care nici măcar nu dă din banii lui, ci din cei ai contribuabilului, în fața cărora nu el, ci eu, omul de specialitate, răspund. Iată un exemplu de obstrucție: ne-am gîndit să organizăm un festival internațional de „operă de cameră“ la Sibiu, în perioada 7-14 august. Ar fi fost primul festival internațional de acest tip din lume. Noi am primit o susținere extrem de generoasă din partea lui Giancarlo di Monaco, directorul Operei din Bonn, care nu numai că s-a oferit să vină cu opere în primă audiție, dar a acceptat să lase aici, după plecare, recuzita și costumele folosite. Venea chiar cu o primă audiție a unei opere numite „Gorbaciov“, cu care urma apoi, de la Sibiu, să plece în turnee în întreaga lume. S-au obținut și cca 20 de milioane de lei sponsorizate de la diferite firme private din Cluj. Proiectul fusese acceptat de ministrul Culturii, dl. Sorescu, și avizat favorabil de secretarul de stat, dl. Tomuș, însă dl. contabil Ioanovici ne-a dat numai 7 milioane, ceea ce e echivalent cu oprirea proiectului.“

Se poate bănui de unde le vine contabililor atîta putere. De departamentul financiar se ocupă secretarul de stat Mihai Ungheanu. Este curios, din acest punct de vedere, că eu nu reușesc niciodată să am o întîlnire cu dl. Ungheanu, care se sustrage, aparent sistematic, unei discuții. Să mai adaug că nu există la noi, la minister, un moment pe săptămîină cînd să ne întîlnim toți directorii de direcții cu secretarii de stat și să discutăm problemele comune.

Felul de a proceda al conducerii ministerului se poate vedea și din următoarea întîmplare: acum cîteva luni, Opera din Timișoara a făcut un turneu în străinătate. Dintr-o eroare regretabilă, pe afiș stătea scris „Opera din Budapesta“. A ieșit un scandal fără margine, cu atît mai mult cu cît ei nu plecaseră cu un contract. Pînă la urmă a fost demis exact cine nu trebuia, anume dl. Bosa, directorul artistic, care este cel mai bun director de operă din țară, dar a rămas în funcție principalul vinovat, directorul administrativ. S-au făcut presiuni asupra mea de către dl. Mica, consilierul ministrului, să-l numesc în funcția de director artistic pe un anume Iancu; or, acesta participase la turneul respectiv ca dirijor și, deci, dacă era atît de patriot precum a afirmat mai tîrziu, ar fi trebuit să anunțe pe scenă, înaintea publicului, greșeala cu afișul. Am refuzat deci și am numit-o director general pe d-na Rodica Raffai, actualmente secretar muzical, și pe dl. Bosa director artistic. De cîteva luni însă, ei așteaptă să le vină numirea oficială de la București, iar mie mi s-a sugerat că numele d-nei Raffai „nu sună bine româneste!“

În privința Festivalului Enescu eu l-am moștenit pe dl. Mihai Brediceanu drept director al festivalului, despre care nu știu altceva să fi făcut în afara propunerii de a se construi o sală specială pentru acest festival, nu știu din ce bani, ori de a se ține festivalul în Sala Palatului. Vezi Doamna, Ateneul, emblema Festivalului Enescu, e prea mic pentru acești megalomani post-ceușuști!“

Cred că dinaintea unor astfel de declarații, orice „îndoială metodică“ pălește și dispare, lăsînd locul indignării. Din incompetentă, din rea-credință, din spirit îngust-partizan, Ministerul Culturii pune în pericol cultura națională.

ANDREI CORNEA

avut, spre pildă, un proiect foarte interesant, cel al unui teatru țigănesc. Existau actori, exista un spațiu la Teatrul Bulandra; dar după ce am început am aflat că vom primi o sumă mult mai mică decît cea minim necesară, ceea ce a anulat întregul proiect. Inacțiunea sau chiar boicotul acestor departamente produce mari perturbații: de exemplu, directorul teatrului din Tîrgu-Mureș, Mihai Gîngulescu, și-a dat demisia acum cîteva luni pe motive de boală. Noi l-am rugat să mai rămînă puțin, dar, constatînd că ministrul tot nu-i numește un înlocuitor, el a reînceput să se poarte ca un director. A rezultat haos și multe nemulțumiri. Unii spun că, se pare, problema la Tîrgu-Mureș, ca și în alte părți, nu e să ai directori buni, ci să ai directori „buni români!“

Noi, departamentele de specialitate, sîntem practic scurtcircuitați, iar oamenii veniți din afară încep treptat să ne scoalească, ducîndu-se, ca pe vremuri, într-un singur loc, deoarece, pe bună dreptate, vîd că noi nu reușim să le rezolvăm problemele. Departamentele nu se consultă între ele și cine e mai tare acela conduce.

Rotatie de cadre in Ministerul Culturii

Replica editorilor si difuzorilor fata de "Cultura Nationala"

Pe 3 martie a.c. a luat fiinta, ca replica la Casa de Presa si Editura "Cultura Nationala" (creata anterior de catre Ministerul Culturii, prin decizie guvernamentala), "Conventia Nationala pentru Protejarea Productiei Editoriale". Ea reunea Societatea Patronilor de Editura, Asociatia Editorilor din Romania, Asociatia Difuzorilor de Carte "Agora" si Uniunea Profesionala a Traducatorilor din Romania. "Conventia" avea drept scop sprijinirea productiei de carti de buna calitate si apararea ei in fata viitoarelor hotariri-atacuri ale ministerului.

O serie de masuri abuzive ale Ministerului Culturii ce au urmat au aratat din plin "conceptia culturala" a functionarilor acestei institutii: ca si in vremurile anterioare, cultura romana trebuia sa fie controlata dintr-un singur centru politico-administrativ. Primele demersuri ale concernului (inca neformat) s-au soldat cu aparitia a doua cataloage de titluri de carti, in scopul (?) de a le alege pe cele pe care le vor finanta anul acesta. Intentia a fost dezavantuata de majoritatea editorilor de stat si particulari, datorita ambiguitatii criteriilor de selectiune a lucrarilor.

Promovarea lui Ion Văduva-Poenaru, cel care a falimentat "Arcadia"

Ulterior, Ministerul Culturii si-a facut simtita "prezenta" si in cadrul Directiei de Difuzare a "Culturii Nationale", in speța, Societatea "Arcadia". La instalare, noua conducere a societatii, numita de minister ca urmare a promovării lui Ion Văduva-Poenaru si a altor directori la "Cultura Nationala", a fost tinuta la usa de catre angajatii "Arcadie". Motivul? Cei doi (noi) directori - Corneliu Bărnea si Sorin Postolache - au fost numiti la initiativa lui Ion Văduva-Poenaru, cel care, in opinia salariatilor "Arcadie", a falimentat institutia. Cooptarea "Arcadie" in "Cultura Nationala" (prin preluarea bazei sale materiale) - stipulata de hotarirea guvernamentala din 28 decembrie 1993 - se soldeaza, pentru angajatii societatii (conform protestului lor, adresat ministerului pe 8 martie 1994), cu numeroase dezavantaje, intre care pierderea locurilor de munca si a unor drepturi cistigate prin contractul colectiv de munca. Ministerul Culturii i-a amenintat după aceea cu "riscul sanctionilor administrative si juridice".

Aparitia Fondului Timbrului Cultural - organism central nou-creat, ce va functiona pe linga ministere - a constituit un alt motiv de neliniste si suspiciuni pentru conducătorii editurilor de stat si particulari, din cauza ambiguitatii principiilor de distribuire a sumelor incasate de aceasta institutie.

"Cultura Nationala" si directorii ei

Mircea Tomuş, secretar de stat in Ministerul Culturii, si I. Buluță, director general (Directia Generala Protectia Culturii Scrise), in gendina secretă a directorii editurilor ce compun "Cultura Nationala", au prezentat schema organizării la vîrf a concernului in modul identic de concepere a listelor de titluri de carti: prin impunere forțată, fără consultarea in prealabil a editorilor. Președintele rămîne in continuare poetul Grigore Vieru, director general Ion Văduva-Poenaru, iar director adjunct Dinu Nechita. Au luat fiinta trei directii, avind fiecare cite un director general si unul adjunct. Numărul mare de directori (Marketing: Cornel Popescu si Cornel Ursu; Difuzare: Corneliu Bărnea si Sorin Postolache; Economica: Georgeta Romanescu si Margareta Codilă) a stîrnit proteste din partea celor prezenti. Motive: posibilitatea controlului direct al ministerului asupra editurilor independente, (in)competența factorilor nou-nimitti si salarizarea lor.

Cum de la 1 iunie a.c., Directia Prestării Serviciilor "Romlibri" nu mai există (ea facea parte alături de Societatea "Arcadia" si "Editura Nationala" din Casa de Presa si Editura "Cultura Nationala"), conducătorii editurilor au cerut cont bancar propriu pentru fiecare editură. A fost singurul acord pe care l-au obtinut in cadrul sedintei de la I. Buluță, împreună cu asigurarea că, pe viitor, relațiile între edituri si concernul de presa se vor baza pe contracte manageriale.

Pentru ca haosul să fie complet, a urmat o perioadă de mutări si "schimburi profesionale" între ministere si "Cultura Nationala". Din minister dispar peste noapte directori si apar nume noi, iar "Cultura Nationala", la ora actuală, se află in mare derivă profesională, administrativă si economică. Directorii celor zece edituri bugetare își pun problema utilității concernului, constatind cu stupeoare dispariția unor titluri de carti din listele inițiale

trimise Ministerului Culturii.

Actualmente, Ministerul Culturii dispune de un secretar de stat, Mihai Ungheanu (Mircea Tomuş a fost "sfătuit" să se retragă); I. Buluță și-a dat demisia din postul de director general al Directiei Generale Protectia Culturii Scrise (este director la Biblioteca "Mihail Sadoveanu"). In locul lui a fost numit Ion Văduva-Poenaru. La Directia Carte (ambele directii apartin ministerului), postul de director general a fost ocupat de Gheorghe Timcu (demisionat de la Directia Protectiei Culturii Scrise, unde fusese numit după plecarea lui I. Buluță).

Retirea de cadre continuă. In confuzia existentă, editura "Eminescu" a dat faliment; directorul Mircea Ciobanu și-a depus demisia. Continuu și sedințele "Culturii" cu factorii de răspundere ai celor zece edituri bugetare. In luna iunie, deși protocolul semnat între Ministerul Culturii și Ministerul Finantelor datează din 1-4 aprilie 1994) normele metodologice privind emiterea comenzilor de stat și gestionarea fondurilor acordate de la bugetul de stat. Au aflat, așadar, de existența, la nivelul Ministerului Culturii, a Comisiei "pentru avizarea comenzilor de stat și gestionarea fondurilor destinate finanțării acestora". Ea cuprinde: președintele (secretarul de stat din Ministerul Culturii care coordonează Directia Generala Protectia Culturii Scrise), doi vicepreședinti (dintre care unul este directorul Directiei Generale Protectia Culturii Scrise) și secretariatul Comisiei. Așadar, o nouă schemă de organizare. Concluzia? Posturile din "Cultura Nationala" nu mai sînt rentabile pentru funcționarii Ministerului Culturii, acesta din urmă constituind pentru ei o atracție din ce în ce mai mare.

Opinia editurilor și editorilor

Între timp, ministerul a transmis editurilor Științifică, Ceres și Kriterion că ele pot dispune de posibilitatea desprinderii lor din "Cultura Nationala", fără însă a fi explicate și modalitățile ori condițiile acțiunii. Singură, Editura Ceres a primit asigurarea ministerului că, și în acest caz, ea va avea în viitor comenzi de stat. Dovadă a existenței

"Comisiei pentru avizarea comenzilor de stat" (deși schema organizării ei nu este cunoscută), le-au fost cerute recent editurilor bugetare fișele de calcul privind necesarul de fonduri pentru finanțarea comenzilor de stat.

Szabo Gyula - directorul Editurii Kriterion: "Colaborarea cu ministerul este posibilă cu doar doi-trei contabili, nu cu nouă. De la -Romlibri- nu ni se comunică niciodată lunar situația economică. In schimb, de atitea ori ni s-a adus la cunoștință că avem X milioane datorii. Nu este adevărat. -Romlibri- și cu minile in buzunarele noastre. Zilele trecute ni s-a comunicat că va veni primii fonduri (de la Ministerul Finantelor) numai pentru cărțile apărute, ceea ce reprezintă pentru edituri, datorită intrizierii create, un mare blocaj financiar. Noi și cu Editura Științifică, înainte de înființarea "Culturii Naționale" (din care am fost obligați ulterior să facem parte), am vrut să ne privatizăm. Nu ne-au lăsat. Acum citeva zile ni s-a transmis de la minister că editurile Științifică, Kriterion și Ceres (Ceres de ce oare? Ea nu a dorit nicicînd să se privatizeze!) se pot despărți de minister. Cred că in minister există un nucleu care este mulțumit doar cu șapte edituri și un alt nucleu care intenționează să mențină cele zece edituri in cadrul "Culturii Na-

ționale". Acest concern e prost clădit."

Dinu Grama - directorul Editurii Științifice: "Trei directori la -Cultura Nationala- erau suficienți. Directia economică nu ne avantajează. In contractele de difuzare cu -Cultura Nationala-, noi vom insista asupra condițiilor de plată. Ministerul avea datoria să sprijine Editura Eminescu. Nu ținem ce intenții are acest concern."

Viorica Oancea - directorul Editurii Literă: "E foarte neclar cum va funcționa această Casa de Presa și Editură -Cultura Nationala-. Ei nu au rezolvat nimic pînă acum. Nimeni nu știe ce va fi."

Mircea Nedelciu - directorul Societății Euromedia: "Ion Văduva-Poenaru habar nu are de management. A dovedit prin ce a făcut cu -Arcadia-. Conform articolului 5 din Monitorul oficial, -Cultura Nationala- poate prelua, in condițiile legii, -localul și personalul existent al cite unei librării reprezentative, cu depozitul aferent, in fiecare centru de județ, de la societățile comerciale pentru difuzarea tipăriturilor și a altor bunuri culturale, indiferent de subordonare-. Actualmente, fostele centre de librării s-au transformat in societăți comerciale ce funcționează după priceperea managerului lor. Ne-funcționalitatea de structură a -Culturii Naționale- se răsfrînge și asupra acestor centre de librării, afectind sistemul de distribuție al cărții."

Schimbări politice in ministere

La ora actuală, in Ministerul Culturii bîntuie haosul și suspiciunile. Fiecare departament se descurcă cum poate. După aprecierea unor funcționari ai ministerului, schimbările ce au loc (adevărata epurări, soldate cu reducerea numărului de posturi existente) sînt de ordin politic, preferații (cei care rămîn in picioare) fiind adepții PSDR și PRM. Lipsa de transparență între directiile ministerului și între actualul secretar de stat Mihai Ungheanu și departamentele ale căror directori nu sînt de acord cu noua situație din minister alimentează neliniștile și ambiguitățile. Există posibilitatea ca Directia Muzică să fie absorbită de Directia Teatru. Se prevede dispariția Directiei Arte Vizuale. Mihai Oroveanu, directorul Oficiului național pentru documentare și expoziții de artă, ne-a mărturisit dezamăgirea domniei sale, datorată lipsei de dialog între instituțiile din subordinea sa și Ministerul Culturii.

Între intenția de a părăsi institutia și dorința restructurării ministeriale, ministrul Sorescu se pregătește pentru călătoria in Singapore ("Zilele culturii românești" - de la sfîrșitul lunii august). După afirmația lui Dinu Nechita, directorul adjunct al "Culturii Naționale", funcționarii Casei de Presa sînt salariați, in mare măsură, de către editurile subordonate, prin comenzile de stat. Organigrama "Culturii Naționale", potrivit declarațiilor lui Dinu Nechita, se prezintă astfel: președintele, Grigore Vieru, rămîne o prezență incertă; directorul general nu există; director general-adjunct este Dinu Nechita. Cele trei directii (Difuzare, Economică și Marketing) își păstrează aceeași organigramă, excepție făcînd secția Marketing, al cărei fost director general, Corneliu Ursu, este actualmente consilierul principal al ministrului.

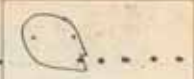
Destituirile continuă

"Mișcarea" politico-culturală se răsfrînge și in lumea teatrelor. La Odeon - conflict între directorul Alexandru Dabija și Inspectoratul pentru Cultură al Municipiului București și Sectorului Agricol Ilfov. Printr-o adresă semnată de Mircea Micu, datată 29 iulie 1994 și avizată favorabil de Virgil Ogașanu, ca reprezentant al Ministerului Culturii, Alexandru Dabija a fost destituit din funcția de director al Teatrului Odeon, motivele fiind "lipsa de aptitudini manageriale" și "situația extrem de dificilă din cadrul teatrului", și înlocuit cu Tudor Mărăscu. Decizia a stîrnit protestul colectivului Teatrului Odeon și al UNITER-ului. Stupefiante rămîn declarațiile lui Virgil Ogașanu, persoana ministerială ce cumulează inexplicabil două funcții (director al Teatrului Bulandra și director al Direcției Teatru din ministere).

"După demisia lui Alexandru Dabija, eu am avizat alegerea lui Tudor Mărăscu și nu demisia fostului director. Totul se reduce la conflictul între Mircea Micu și Crin Halacu. De la 1 septembrie, eu rămîn doar directorul Teatrului Bulandra și odată cu deschiderea stagiunii voi chema pe Părintele Galeriu să țîmțieze institutia."

Dincolo de toate neliniștile se naște întrebarea firească: citeva dintre directiile esenționale ale ministerului (Arte Vizuale, Carte, Patrimoniu, Minorități, Teritoriu, Teatru, Muzică, Dialog cultural internațional), datorită restrîngerii schemei de personal se vor contopi și vor fi conduse doar de simpatizanții PSDR și PRM? In cazul acesta sînt justificate temerile cu privire la destinul culturii române ale celor care au avut "șansa" după revoluție să intre in ministere (și au dorit să schimbe in bine drumul culturii române) și care acum asistă neputincioși la actuala degradingoladă.

CRISTINA GĂLBENUS

EMIL CONSTANTINESCU

RISCU ROMÂNIEI: SĂ FIE CONDUSĂ DE O CLASĂ POLITICĂ INCOMPETENTĂ ȘI CORUPTĂ

- Interviu realizat de GABRIELA ADAMEȘTEANU -

Emil Constantinescu între Ion Diaconescu, vicepreședinte PNTCD, și Nicolae Manolescu, președintele PAC

Rezerva intelectualilor față de acțiunea politică directă

Vă amintiți, desigur, că primul dumneavoastră interviu a apărut în revista "22", la 15 martie 1991. La acea dată erati prorector al Universității București, ales de Senat. Participaserăți, în calitate de membru fondator, la crearea Solidarității Universitare și a Alianței Civice. Nu erati însă om politic. Și nici nu voiati să deveniți - cel puțin așa ați afirmat în interviul citat: "Dacă aș fi om politic (ceea ce nu sînt și nici nu doresc să devin vreodată)". Cînd ați devenit om politic, domnule Emil Constantinescu? Cum? Și de ce?

În 1991 lucram alături de colegii mei la reconstrucția Universității București, profund afectată de nechelele dictaturii comuniste și de agresiunea violentă la care fusese supusă de noua putere, prin intermediul minerilor. Împărtașeam punctul de vedere al intelectualilor din categoria mea, că o opțiune și o acțiune politică sînt necesare, dar (cel puțin pentru mine) le vedeam numai în interiorul mișcărilor civice. Într-adevăr, la data aceea nu eram om politic. Am devenit om politic cînd am obținut încrederea mai multor milioane de oameni. Cum? Prin desemnarea mea ca unic candidat al Convenției la alegerile prezidențiale. De ce? Pentru că la un anumit moment am înțeles că, dacă va persista rezerva intelectualilor față de acțiunea politică directă, bazată pe ideea că oamenii politici sînt fie ratați profesional, fie necinstiți, România riscă într-adevăr să fie condusă la nesfîrșit de o clasă politică incompetentă și coruptă.

Actul adițional al Protocolului de organizare a CDR prevede ca președintele Convenției să fie candidatul unic al acestei alianțe la Președinție. Mandatul dumneavoastră expiră în februarie 1995. Credeți că aveți șanse să fiți reales ca președinte al CDR și, deci, candidat unic la alegerile prezidențiale?

Da.

Politica: meserie de sine stătătoare, nu un "hobby", nu activitate auxiliară

Deci veți fi candidat pentru postul de președinte al României. Și s-ar putea să fiți ales. Considerați că aveți echipe necesare pentru funcția aceasta?

Întrebarea este foarte importantă, fundamentală chiar, pentru că atinge însăși esența problemei: cîștiți puterea, dar ce faci cu ea? Dacă pe lângă programe nu ai oamenii care să transforme programele în acțiuni și mai ales în rezultate, cîștițarea puterii nu înseamnă automat schimbarea în bine a țării. Echipele trebuie pregătite încă de pe acum, atît pentru cîștițarea, cît și pentru gestionarea puterii. Poate nu întimplător ați vorbit despre echipe, nu despre echipă. Chiar din acest moment trebuie pregătite mai multe grupuri de oameni, aleși după criterii diferite, în funcție de ceea ce vor trebui să întreprindă. Dacă în campania electorală tuturor li se vor cere lucruri oarecum asemănătoare, apoi trebuie să intervină o diferențiere. Parlamentarii trebuie să aibă calitate oratorice, să fie capabili să revie marea tradiție a Parlamentului român, să fie în stare să-și convingă colegii - chiar din Opoziție - și să electrizeze electoratul. Echipa guvernamentală trebuie să aibă calitate organizatorice și putere de muncă excepțională (12-14 ore de lucru pe zi). Prefecților, funcționarilor administrației locale li se cer calitate de manageri, știința lucrului cu cetățenii. Consilierii prezidențiali trebuie selecționați după capacitatea de gîndire strategică etc. Aceste echipe vor trebui, simultan, să corecteze erorile trecutului, să construiască prezentul și să pregătească viitorul. Va fi nevoie de mulți tineri, care să aducă dinamism și receptivitate la nou, și de valorificarea excepționalelor capacități creative și organizatorice ale femeilor, care pînă acum au jucat un rol mai mult decorativ în politica românească. Cei dornici să participe acum la structurile puterii viitoare vor trebui să accepte statutul politicianului ca o meserie de sine stătătoare, cu stabilitate în timp. După șase ani de tranziție, va trebui abandonată percepția acestei profesii ca un "hobby" sau ca o activitate auxiliară. Va trebui rezolvată chiar prin prevederi legislative exprese separarea domeniilor: politic, administrație publică și business - caracterizate prin obiective și satisfacții diferite. Politica oferă exercițiul puterii, administrația publică - stabilitate, business-ul bani.

O obligație: lealitatea față de partidul care ți-a acordat încredere

Nu am înțeles însă după ce criterii vă alegeți colaboratorii.

Ideea selecției oamenilor politici după criterii exclusiv academice, care bîntuie încă subconștientul mediilor intelectuale, trebuie amendată cu criteriile specifice selecției pentru noua clasă politică, vizînd capacități organizatorice, carismatice și, în primul rînd, responsabilitate. Într-o țară în care nimeni n-a răspuns pentru nimic, mulți consideră funcția politică drept un joc plăcut și aducător de avantaje. Lealitatea față de partidul care ți-a acordat încredere este și ea, însă, un element important. Recentul caz al deputatului Bold (PER), specialist valoros în agricultură, cu un palmares academic impresionant, care a acceptat funcția de vicepreședinte al unui organism agrar controlat de PDSR, vine să ne amintească acest lucru. Guvernarea viitoare va folosi, sper, competențele administrației actuale (neîndoielnic și destul oportunist), dar va rezista numai în măsura în care va veni cu un nucleu de oameni pregătiți și, în egală măsură, devotați idelilor și concepțiilor noastre. M-ați întrebare dacă aceste nuclee există: da, vă răspund, nu ca liste finite sau ca "guverne-fantomă", ci ca nuclee deschise largirii. Începînd din toamnă, virfurile vor fi specializate pe domenii, iar mass-media și cetățenii vor putea cunoaște aceste grupuri de competențe.

Posibilitățile de intrare a PNL în Convenție

Ați primit o scrisoare de la Alianța Civic-Liberală în care sînteți rugat să sprijiniți intrarea PNL în Convenție. Ați condiționat acest sprijin de clarificarea juridică a situației PNL. Dacă se va produce clarificarea juridică, veți sprijini intrarea acestui partid în CDR?

Convenția Democratică s-a constituit pentru a permite unitatea Opoziției democratice. Din acest motiv, considerăm benefică intrarea PNL în Convenție, și ea va fi sprijinită. Desigur, modalitățile în care se va realiza acest lucru vor fi negociate în Convenție.

Deci, dacă această clarificare juridică se produce, veți sprijini intrarea PNL în Convenție?

Da.

Dar dacă Puterea actuală, care are tot interesul să împiedice unitatea Opoziției democratice, va tergiversa la nesfîrșit procesul?

Există o disciplină procesuală care nu permite tergiversarea sine die a unor cauze civile, decît cu concursul părților. Iar dacă aceasta s-ar întimpla, există soluții politice imediate care vizează fuziuni cu unul, două sau cu toate cele trei partide liberale din Convenție, în conformitate cu prevederile legale. Aceasta este, de altfel, una din modalitățile de intrare în Convenție.

În ianuarie 1994, cînd ați acordat revistei "22" interviul precedent, ați recunoscut că nu dispuneți de datele nici unui sondaj de opinie care să vă permită estimarea, cît de cît corectă, a opțiunilor politice ale societății românești actuale. La întrebările oarecum stăruitoare ale revistei "22" privind acest subiect, ați anunțat că Fundația pentru Democrație al cărei președinte sînteți va comanda un astfel de sondaj. Într-adevăr, el a fost realizat, datele lui au fost între timp oferite publicității, și mai mult decît atît, au fost în mare măsură confirmate de alte sondaje - IMAS, IRSOP -, repetate la anumite intervale de timp. Bazîndu-vă pe aceste date noi, puteți să ne comentați tabloul politic din acest moment?

Plafonarea partidelor extremiste și antireformiste

Mă bucur că mi-ați pus această întrebare, pentru că, în ciuda apelurilor generale la profesionalism, sondajele de opinie au fost prea puțin analizate pînă acum. Despărțirea de starea "orice este posibil", atît de dragă construcțiilor subiective, este probabil încă pentru mulți o opțiune dificilă. Sondajele agențiilor care au operat în acest an - practic simultan, cu chestionare și standarde asemănătoare, dar în zone diferite - evidențiază, după părerea mea, câteva trăsături esențiale greu de contestat: 1. reducerea celor care răspund "nu știu, nu mă interesează"; 2. un procent ridicat al intenției

de vot, deci încredere în schimbare pe cale democratică; 3. un procent extrem de scăzut (în jur de 1%) al celor care doresc un nou partid, ceea ce indică saturarea ofertei pe tot spectrul politic. În ceea ce privește tabloul politic: 1. plafonarea partidelor extremiste de tip România Mare și a celor deschis antireformiste și populiste (PSM) la cote de aproximativ 5-6%; 2. scăderea drastică a PUNR; 3. erodarea lentă și constantă a popularității PDSR; 4. stagnarea și chiar regresul PD (FSN); 5. creșterea sigură și continuă a CDR. Din punctul de vedere al grupurilor socio-profesionale, menținerea în linii mari a tipului de electorat din '92. Pentru PDSR: mediul rural - țărani cu pensii CAP din zonele de cimpie Moldova, Muntenia, Oltenia; mediul urban - pensionari cu pensii sociale, în general cu instrucție redusă, virsta a treia. Pentru CDR: mediul urban - sectorul privat, tineret, persoane cu instrucție medie și superioară. Creșterea electoratului CDR s-a realizat prin opțiunea favorabilă a muncitorilor, începând în special ca decembrie '93, și în zona orașelor mici. Datele reflectate de sondajele de opinie au caracter statistic. Ele definesc tendințe generale, care apoi se descompun în situații particulare în cadrul diverselor grupuri sociale sau entități regionale. Dar reflectă o realitate de care demersul politic va trebui să țină seama. Esențială mi se pare polarizarea între CDR, care în absolut toate sondajele apare acum ca prima forță a României, și PDSR, care a început o acțiune de devorare și înglobare a foștilor aliați. Cred că aceasta va conduce în viitor la o polarizare a mișcării sindicale și la o radicalizare a opțiunilor în societatea civilă între partizanii menținerii vechilor structuri și cei ai unei schimbări percepute acum foarte concret în plan economic, social și moral (în special prin considerarea în toate sondajele a corupției ca principal pericol al degradării).

Președintele PNȚCD, Corneliu Coposu, a declarat că dacă ajungeți la putere modificați Constituția cu să-l aduceți pe Rege. Dumneavoastră n-ați dat nici o declarație în acest sens. Împărtășiți părerea președintelui PNȚCD?

Am dat nenumărate declarații pe această temă, inclusiv în "22". Am arătat că nu președintele sau puterea nou instalată pot hotărî în această problemă, ci cetățenii țării, în urma a două referendumuri. În ele vor trebui să răspundă dacă sînt de acord cu modificarea Constituției și cu revenirea monarhiei. De fiecare dată am întrebat cine se poate teme de exprimarea voinței națiunii.

Comentați grilele propuse de PNȚCD și PL '93 pentru ierarhizarea partidelor în cadrul Convenției.

Stabilirea pachetului de criterii pentru ierarhizarea partidelor în cadrul Protocolului electoral se realizează cu seriozitate și profesionalism în comisiile tehnice aprobate de Consiliul CDR. A comenta acum în presă o scrisoare personală între lideri, sustrasă dintr-un birou, sau unele materiale, depășite deja, de la conferințele de presă, cred că nu ar ajuta la nimic.

În Solidaritatea Universitară și Alianța Civică se află numeroși intelectuali care au rezistat tentațiilor de colaborare cu Puterea

Rolul formațiunilor civice a fost unul din punctele discutate. Actul adițional al Protocolului de organizare a CDR respinge ideea separării formațiunilor civice de cele politice. De ce credeți că formațiunile civice continuă să joace un rol politic important în CDR?

Într-adevăr, Consiliul CDR a respins propunerile privind constituirea a două forumuri separate (politice și civice) și a hotărît menținerea reprezentării egale și a principiului consensului în organismele politice de decizie. Comitetul Executiv și Consiliul CDR au instituit în același timp principiul ierarhizării partidelor în Protocolul electoral. S-a avut în vedere, astfel, promovarea dreptului partidelor de a-și desemna candidați, dar s-a evitat marginalizarea formațiunilor civice de la pregătirea și aplicarea strategiei politice a alianței. O astfel de opțiune mi se pare justificată din mai multe puncte de vedere, privind atât nivelul elaborării bazelor politice ale CDR, cât și acțiunea politică directă în societate. Cu voia dumneavoastră, aș insista puțin asupra

acestor aspecte. Comunismul, ca și fascismul au condus la anularea individului și au exacerbat cultul dictatorului. Într-o lume fără substanță și fără echilibru, cum e cea în care continuăm să trăim, omul poate deveni o pradă ușoară, fie a dictatorului, fie a anarhiei. Numai trecând de la cult la cultură ne putem transforma din victime ale istoriei în agenți conștienți ai devenirii ei. Solidaritatea Universitară și Alianța Civică (și nu numai ele) conservă un rezervor impresionant de intelectuali care au rezistat în acești aproape 5 ani tuturor tentațiilor de a ceda unor avantaje în schimbul colaborării cu Puterea. Ei pot juca un rol important în conturarea unei gândiri politice complexe și nuanțate, evitând pericolul pragmatismului fără orizont. Pe de altă parte, societatea nouă nu ne poate scăpa de domi-

Clubul liderilor de partid și al ziaristilor

În interviul precedent apărut în "22" (5-11 ianuarie 1994) ați afirmat: "Cu un an în urmă se purtau discuții chiar asupra oportunității continuării Convenției. Acum se poate constata că hotărârile importante în cadrul CDR au fost luate în unanimitate. Pare greu de crezut de către o presă care s-a hrănit de multe ori din specularea divergențelor din CDR și anunțarea iminenței sale dezagregări". Aveți deci impresia că presa nu reflectă corect viața partidelor?

Depinde ce înțelegeți prin "viața partidelor". Uităm de multe ori că aceasta cuprinde patru paliere: liderii, staff-ul, membrii și electoratul. Politicienii, analiștii politici și presa, în general, se preocupă aproape exclusiv de ceea ce gîndesc și mai ales de ceea ce fac liderii, foarte puțin de staff, sporadic de membri și aproape deloc de electorat. Mirajul conferințelor de presă a creat un fel de club al liderilor și ziaristilor, care se reflectă în oglinzi paralele. Mulți lideri și-au canalizat energia în lansarea unor sintagme mai mult sau mai puțin memorabile în aceste conferințe, dar care mă îndoiesc că sporesc numărul viitorilor lor alegători. Și nici nu cred că ar contribui la organizarea în teritoriu a partidelor.

Unele partide au folosit CDR ca să-și mascheze propriile lor slăbiciuni

Revenind la interviul citat, vreau să vă reamintesc că deși recunoșteți că în CDR "tensiunile, divergențele sînt reale", nu aveți nici o ezitare în a afirma unitatea Convenției. La această oră însă, presa o pune din nou în discuție. Mai puteți susține și acum că "unitatea Convenției nu se afirmă, ci există"?

Cînd am spus că unitatea Convenției nu se afirmă, că ea există, am înțeles prin Convenție cele aproape patru milioane de cetățeni care au votat Cheia în 1992, la care se adaugă, după ultimele sondaje de opinie, aproximativ încă două milioane: cei ce ne acordă încredere în acest moment. Unitatea și eficiența CDR trebuie apreciate în contextul realității politice românești, nu al frustrărilor celor dezamăgiți de drumul prea lung către putere. Convenția a fost folosită de unele partide componente pentru mascarea propriilor slăbiciuni și pentru transferarea acestor slăbiciuni alianței. În eventualitatea că ar părăsi CDR, aceste partide ar putea repede constata că ceea ce se reproșează de regulă Convenției: lipsa de omogenitate doctrinală, fricțiunile dintre lideri, defecțiunile de organizare, lipsa resurselor financiare - trăsături reale, toate, și explicabile la nivelul unei alianțe - se regăsesc în interiorul celor mai multe partide. Numai că la nivelul partidelor sînt cu mult mai greu de justificat. Odată deschisă cutia Pandorei, procesul de clarificare ar putea continua pînă la pulverizare.

Credeti că e bine ca Opoziția să aibă doi poli - Convenția și Alianța Civic-Liberală?

Dacă Opoziția dorește cu adevărat să ajungă la putere pentru a schimba în bine soarta României, trebuie să se prezinte ca un pol singur de forță. Un astfel de pol de forță este CDR. Alianța Civic-Liberală, așa cum s-a conturat pînă acum, nu poate trezi decît confuzie. Și, în nici un caz, nu poate constitui un pol de forță concurent Convenției Democratice.

Pe 15 august ați fixat prin protocol ultimul termen de semnare a Actului adițional al Protocolului de organizare a CDR. Credeți că PAC îl va semna?

Da, dacă dorește să mai reprezinte ceva în viața politică românească.

Credeți că dacă PAC va pleca, Convenția se întărește?

Nu se întărește, dar se limpezeste. Dar cred mai degrabă că limpezirea PAC-ului va întări o Convenție în care PAC-ul va juca un rol important.

Aveți deci încredere în destinul politic al CDR?

Am încredere în CDR pentru că deasupra tuturor imperfecțiunilor, mesajul și oamenii pe care îi propunem sînt acordezi unui viitor care oricum va veni. Spre deosebire de oferta Puterii, care mizează pe ignoranța și confuzia oamenilor pentru a menține structuri și mentalități revoluate, mesajul CDR se adresează capacității de renaștere a societății românești de azi care, încet dar sigur, își construiește propria ei schimbare.

ACT ADIȚIONAL la Protocolul privind organizarea CONVENȚIEI DEMOCRATICE DIN ROMÂNIA

În virtutea prerogativelor sale statutare de organism de decizie al Convenției Democratice din România, Consiliul CDR, intrunit în ziua de 3 august 1994 pentru a decide asupra organizării Convenției în etapa următoare, prealabilă viitoarelor alegeri, a hotărît următoarele:

1. Protocolul privind organizarea CDR, semnat de reprezentanții tuturor formațiunilor membre în februarie 1993 pentru o perioadă de patru ani, rămîne valabil. Protocolul constituie baza statutară a alianței politice a formațiunilor componente și răspunde necesităților de organizare la nivel central din această etapă de acțiune politică.
2. Protocolul va fi completat, în termen de două luni, cu un protocol electoral care va consacra principiul ierarhizării partidelor participante la alegeri, pe baza ponderii lor în teritoriu, definită printr-un pachet de criterii precis delimitate.
3. Organizarea CDR la nivel județean se va stabili pe baza realităților locale și activității fiecărui partid din teritoriu. Organizațiile județene CDR vor fi conduse de un președinte/moderator ales pe bază de consens sau prin rotație dintre liderii formațiunilor reprezentate la nivelul județului respectiv.
4. CDR este în fața națiunii forța politică alternativă în raport cu coaliția antireformistă aflată la putere. Pentru a răspunde imperativelor majore cu care este confruntată, CDR hotărăște ca Președintele Convenției Democratice din România este candidatul unic al CDR la viitoarele alegeri prezidențiale.
5. Prezentul act adițional face parte integrantă din Protocolul de organizare a CDR și intră în vigoare la data de 15 august 1994. Formațiunile politice sau civice care, pînă la această dată, nu vor semna actul adițional se consideră retrase din Convenția Democratică din România.

Președinte: *[Signature]*

Secretar General: *[Signature]*

Partidul Alianța Civică (PAC): *[Signature]*

Partidul Uniunii Române (PUNR): *[Signature]*

Partidul Liberal (PL): *[Signature]*

Partidul Național Liberal - Coaliția Reformistă (PNC): *[Signature]*

Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat (PNȚCD): *[Signature]*

Partidul Social Democrat (PDSR): *[Signature]*

Partidul Uniunii Democratice (PUD): *[Signature]*

Uniunea Democrată Optimală (UDO): *[Signature]*

Uniunea Democrată Maghiară din România (UDMR): *[Signature]*

Alianța Civică (AC): *[Signature]*

Asociația Forțelor Civice Politice din România (AFPCR): *[Signature]*

Asociația "21" (Asociația): *[Signature]*

Foroarea Intelectuală de Baza (FIB): *[Signature]*

Asociația "România în Viitor": *[Signature]*

Asociația Politică "Tricolorul": *[Signature]*

Sindacatul Intelectual: *[Signature]*

Uniunea Muncitorilor și Studenților (UMS): *[Signature]*

Uniunea Muncitorilor și Studenților din România: *[Signature]*

nația apăsătoare a vechii birocrății decît ridicînd din societatea civilă o nouă administrație. Efectul de încredere pe care prezența unor organizații ca Uniunea Națională a Șomerilor sau Sindicatul Liber "Fraternitatea" îl joacă în stabilirea contactului cu zona sindicală nu poate fi niciun neglijat. Ca și rolul de control intern asupra structurilor administrative în care CDR este implicată în prezent.

Locuințele: între speculă financiară și speculă politică

Ion Iliescu cunoaște foarte bine atât perioada naționalizării cit și pe cea a repartizării acestor spații locative

"Prezentul aminat" este soluția-promisiune optimă a demagogilor. A promite locuințe pare a fi o bună propagandă, care, pe fondul unei profunde crize morale, poate prinde ușor teren, fără prea mulți catalizatori juridici, mai ales atunci când este vorba despre proprietatea "nimănui", adică a unor oameni forțați cu pistolul la timplă să renunțe la ceea ce le aparține.

În privința caselor naționalizate, Puterea ar trebui să declare: "Nu este proprietatea acestor chiriași, este proprietatea celor goști din locuințele lor. În consecință, impunem soluția optimă pentru moment: aceste imobile, indiferent de suprafață, trec la administrarea directă a proprietarilor/moștenitorilor de drept, începând de la data de x.x.19xx. Până atunci, chiria rămâne aceeași etc.". Dacă Puterea ar recunoaște dreptul asupra proprietății, pe lângă teama maladivă de a ceda în fața opozițiilor politice, acest lucru ar însemna trimiterea direct în stradă, nu numai a majorității nomenclaturii actuale, ci și a unor familii lipsite de posibilități: adică o problemă agasantă la adresa conducerii. Fără a mai pune la socoteală necesitatea reanalizării juridice și administrative a circumstanțelor în care zeci de mii de cetățeni, complet nevinovați, au fost lăsați în stradă, aruncați în pușcării sau trimiși la Canal. Or, acest lucru conduce indubitabil la rediscutarea dosarelor penale; nu se va lăsa așteptată prea mult nici scoaterea la lumină a actelor de proprietate. Numai liniște nu va fi în ograda Puterii. Poate domnul Iliescu știe mai multe despre foștii și actualii chiriași, și poate că acesta este motivul pentru care posedă - deja, înaintea discutării problemei caselor naționalizate în Parlament, sub toate aspectele - o poziție atât de categorică, agresivă am spune. Această, pentru că Ion Iliescu cunoaște foarte bine atât perioada naționalizării cit și pe cea a repartizării acestor spații locative. Știe foarte bine că statul, ca să nu spunem cei care profită acum de capitalul politic astfel generat, fiind proprietăți, a rezolvat astfel problema locuințelor. De fapt s-a spălat pe mâini. Nici vorbă de rușine, fiind vorba de aceiași năpăstuiți și de exact aceleași pretexte (I. Iliescu le numește argumente): "Nu putem lăsa în stradă oameni nevoiași". Adică să continuăm jaful, ca să-i putem ține în frâu pe alegătorii. În consecință, nu există nici un motiv serios pentru a se deschide niște dosare care, vai, încă mai există.

Vom semnala doar câteva aspecte concrete legate de problema caselor, urmărind problema în ansamblu (casele naționalizate, proprietate personală, aflate în stadiu de proiect, construcție sau finisate și deloc folosite).

Pentru început să aruncăm o privire asupra prețurilor practicate pe piața liberă, perioada 1 ianuarie-1 iulie 1994 (vezi tabelul alăturat).

Prețul caselor

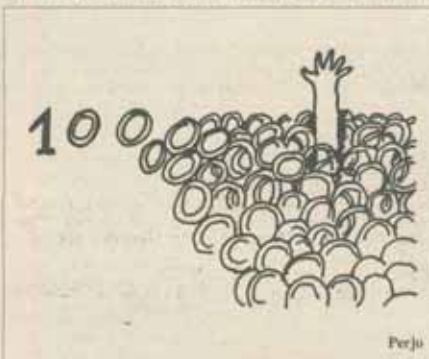
În prezent există oficial în București între 60 și 100 de agenți imobiliare. De multe ori, firmele respective nu au ca obiect principal de activitate tranzacția imobiliară, adică, inițial, ele nu au fost înființate special pentru o astfel de activitate. Au deschis și acest tip de afaceri după ce a devenit limpede posibilitatea obținerii unor câștiguri mari, cu un efort relativ mic. Activitatea lor este practic redusă la consultarea anunțurilor de mică publicitate și convingerea potențialilor clienți să cumpere la un preț fabulos ceea ce, nu de puține ori, a fost cumpărat mai pe nimic, sau în schimbul unor comisioane destul de mari. La numărul agenților ar trebui adăugat cel al intermediarilor, care lucrează pe cont propriu, nedecarați oficial, de aproape două sute. Citeva cuvinte despre modul lor de operare.

Oricine dă un anunț de mică publicitate în care face public interesul său pentru vânzarea unei locuințe este practic asaltat de agenții imobiliare, dar pentru prețuri foarte mari. Motivația acestora provine din faptul că, pe de o parte, proprietarul unui spațiu locativ nu se grăbește să vândă - fiind dispus să aștepte chiar 5-6 luni de zile -, așteptând un preț bun

(de cele mai multe ori dublul valorii reale), iar, pe de altă parte, agențiile, promițând posibilitatea găsirii unui client dispus să plătească mult, contra unui comision de 0,5-5% (în general, cam 300-1.200 dolari per tranzacție), țin nevindute apartamentele. În această manieră de lucru, imobilele proprietate personală devin prohibite majorității solicitanților, clienții preferați fiind cei străini, care le-ar achiziționa pentru sedii de firme.

Alt tip de intermediari: se cumpără la un preț derizoriu (să zicem 8 milioane de lei pentru un apartament cu trei camere la etajul 8/10 în Rahova), un imobil departe de a arăta foarte bine (cu crăpături, nezăgrăvit, într-o zonă foarte puțin solicitată), se renovează complet (pentru niște cheltuieli de circa 500.000-1.000.000 lei) ca apoi să fie revindut pentru 12-16 milioane. Există o rețea de intermediari în acest sens: cineva află de un astfel de apartament și contra unui comision de 100.000-200.000 lei proprietarii-renovatorii îl cumpără. Astfel, o echipă de zugrăvi, în mai puțin de o săptămână, pentru o prestație de 700.000 de lei, urcă prețul unui apartament cu cel puțin 4.000.000 - 700.000 - 100.000 = 3,2 milioane de lei.

De un preț exorbitant ne lovim chiar și atunci când ne interesează un apartament nefinisat, de a cărui finalizare nimeni nu poate fi sigur că va avea loc în următorii 2-3 ani. Desigur, proprietarul o să vă asigure că apartamentul respectiv va fi gata în maximum 5 luni, bu chiar mult mai devreme. Însă aceste apartamente nici măcar n-au fost achitate

Perju

integral, fapt care generează alt set de complicații. (Bani pentru construirea lor au fost dați cu 1-4 ani în urmă și încă nu se știe foarte clar în ce scopuri au fost folosiți.) Pentru un apartament nefinisat din zona Bulevardul Decebal, Piața Alba-Iulia, Centrul Civic de pe Căminul Dimboviței, prețul variază între 16.000 și 50.000 dolari SUA, chiar dacă nu există centrală telefonică în zonă, apă, electricitate etc. Motivul pentru care se solicită aceste sume este ipoteza după care, în următorii 3-5 ani, când se va încheia de construit toată zona, acolo își vor avea sediul mai toate băncile din București și reprezentanțele unui mare număr de firme din străinătate. Din același motiv, nu au astimpăr nici proprietarii unor apartamente finisate, situate în apropiere. Astfel, la același preț se achiziționează curent un apartament de două camere situat chiar la parter, în vecinătatea departe de a fi civilizate (zona Strada Traian spre B-dul Decebal) cu 11.000-13.000 dolari SUA.

Un alt motiv pentru care prețurile sînt atât de mari este faptul că oamenii bogați care vor să stoccheză niște bani, dar nu într-o bancă (s-a văzut că este riscant) și nici într-o afacere (ar fi prea multă bătaie de cap), preferă cumpărarea unui apartament pe care ori îl închiriază cu 200-300 dolari/lună, ori îl revind peste un an-doii când diferența între prețul de cumpărare și cel de vânzare atinge măcar 3.000-4.000 dolari.

Vom încheia analiza tranzacțiilor cu imobilele proprietate personală, menționînd o procedură care s-a bucurat de un real succes în SUA. Persoane în vîrstă, fără rude sau sprijin și încredere în ele, pot proceda la o vânzare cu rămînerea proprietății în spațiu. Adică: proprietarul, prin acte legalizate, cedează imobilul în care locuiește unei societăți specializate și autorizate, cu specificația că aceasta va intra în drepturi numai după decesul proprietarilor. Pînă atunci, societatea este obligată, prin lege (nu numai prin contract), să se ocupe integral de îngrijirea, atît a proprietarului, cit și a casei respective. S-au făcut și aici astfel de contracte. Poate unele funcționează. Am exemplificat o consecință a lipsei de legislație în domeniu. O bătrînă din București a lăsat prin contract unui domn oarecare, ca moștenire, apartamentul în care locuiește. Domnul în cauză urmează să intre în drepturile de proprietar după decesul proprietarei, de care, prin contractul semnat de cei doi, ar trebui să se ocupe (cheltuieli medicale și întreținerea completă a apartamentului), lucru care nu se întîmplă și care ar fi foarte greu de demonstrat (mai ales de către o bătrînă singură). Se pare că, acum, acest contract nu mai poate fi reziliat la cererea acesteia. Proprietarul unui apartament de două camere, situat pe Calea Victoriei, prin contract, va ceda, după deces, proprietatea respectivă pentru suma de 9.000 dolari.

Zona	Confort, etaj, telefon gaze, îmbunătățiri	Garsoniere	Apartamente cu 2 camere	Apartamente cu 3 camere	Apartamente cu 4 camere	Casa, vile cu mai mult de 5 camere
Ferentari	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	1.300-2.000\$	5.000-6.000\$	7.000-8.000\$	9.000-10.000\$	12.000-20.000\$
Militari, Crîngăși	Confort I, etaj 1-6, gresie, faianță, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	2.000-4.000\$	5.000-6.000\$	7.000\$	11.000-12.000\$	15.000-30.000\$
Berceni, Pantelimon, Colentina	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	5.000\$	6.000-7.000\$	7.000-9.000\$	12.000-14.000\$	20.000-40.000\$
	Confort I, etaj 1-6, gresie, faianță, gaze, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	5.000-6.000\$	7.000-8.000\$	9.000-13.000\$	13.000-25.000\$	30.000-50.000\$
Drumul Taberei, Dimitrov	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	4.000-5.000\$	7.000\$	10.000-12.000\$	11.000-17.000\$	18.000-50.000\$
Mihai Bravu, Titan, Sălăjan	Confort II, etaj 1-6, gresie, faianță, gaze, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	5.000-6.000\$	8.000-10.000\$	8.500-13.000\$	16.000-25.000\$	25.000-50.000\$
Iancului, Stefan cel Mare, Moșilor	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	5.500-7.000\$	8.000-11.000\$	12.000-19.000\$	13.000-22.000\$	28.000-60.000\$
I Mai, Titulescu, Banu Manta	Confort I, etaj 1-6, gresie, faianță, gaze, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	6.000-8.000\$	9.000-19.000\$	13.000-25.000\$	18.000-32.000\$	35.000-80.000\$
Piața Unirii, Romană, Victoriei, Rosetti	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	7.000-8.000\$	18.000-26.000\$	22.000-32.000\$	28.000-40.000\$	40.000-80.000\$
Kogălniceanu	Confort I, etaj 1-6, gresie, faianță, gaze, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	10.000-14.000\$	22.000-30.000\$	25.000-35.000\$	35.000-60.000\$	60.000-100.000\$
Centrul Civic, Dacia, Televiziune	Confort II, fără îmbunătățiri, fără telefon, gaze, parter sau etaj 7-10	11.000-15.000\$	17.000-28.000\$	22.000-40.000\$	30.000-55.000\$	60.000-90.000\$
Magheru, Domenii	Confort I, etaj 1-6, gresie, faianță, gaze, tapet, telefon, alte îmbunătățiri	12.000-16.000\$	20.000-30.000\$	25.000-40.000\$	35.000-60.000\$	70.000-200.000\$

Tranzacții cu apartamente din case naționalizate

Există câteva agenții care se ocupă curent de tranzacții apartamentelor din casele naționalizate. Chiriașii acestora solicită în tranzacții schimbul cu un alt spațiu locativ, urmînd a se achita niște diferențe. Procedura este următoarea: cel care dorește să preia contractul de închiriere cu ICRAL îi plătește o sumă de bani chiriei actuală, apoi acesta este trecut în spațiul locativ respectiv și fostul chirieș părăsește respectiva locuință. Vă întrebați, desigur, care este motivația celui care renunță la contractul de închiriere. Despre bani nu poate fi vorba; cei astfel obișnuiți se duc pe achiziționarea unei garsoniere sau sînt foarte puțini în comparație cu valoarea, ca locuință, a casei naționalizate. Motivul real este teama de o eventuală rămînere fără locuință, temere generată de zvonurile lansate, după care, conform legii pe care o promovează Opoziția în ceea ce privește casele naționalizate, actualii chirieși riscă să rămînă în stradă. Alt motiv este faptul că o parte din acești chirieși ajung beneficiarii unei alte locuințe (prin moștenire, de exemplu). Și omul nostru ce să facă? Să se ducă, pur și simplu, la ICRAL și să renunțe la contract? Păi, nu! De ce să nu-i ceară cuiva 5-6 milioane în schimbul cedării contractului? Că doară n-au văzut prin preajmă sau în fruntea statului pe cineva mai onest...

Cea mai mare parte a chirieșilor din casele naționalizate care se implică în tranzacții doresc ca, în schimbul unei locuințe cu chirie la ICRAL, să obțină o garsonieră sau un apartament de două camere, proprietate personală. Chirieșii care posedă un alt loc în care pot locui - proprietate, la rude etc. - și pot renunța la locuința contractată, preferă obținerea unei sume foarte mari de bani, pentru care sînt dispuși să aștepte 6-8 luni, de la viitorul ocupant al locuinței. În aceste cazuri, pentru un apartament central/ultracentral se solicită, în me-

die, 2 pînă la 5 milioane lei (două exemple: două camere mari, situate în Str. Grădina Icoanei nr. 8, telefon 211.90.68 - 3.500 dolari/6 milioane lei; 3 camere situate în Strada Lipsicani 95, la etajul 4 - solicită o garsonieră ultracentrală sau 6-7 mii dolari SUA). Se întîlnesc și cereri/oferte mai speciale: pentru o vilă situată în apropierea parcului Cîmigiu (telefon 638.03.86), pentru care statul a plătit fostului proprietar, plecat în străinătate acum 20 de ani, suma de 130.000 lei, actualul chirieș pretinde 60 milioane lei. Fără comentarii. Alții, complet ilegal, au subînchiriat acestea unor firme pentru a le folosi ca sedii pentru birouri, nedeclarate (zona Calea Dorobanților) sau, temporar, unor terțe persoane (650.87.73, Str. Broștesanu nr.16). Aceștia din urmă pretind și obțin sume ce variază între 150 și 400 dolari SUA/lună.

Totuși, nu aceste excepții, la care am zice, ar trebui să devină criteriul primordial în redactarea proiectului de lege privind casele naționalizate. Indubitabil, s-ar ajunge la o generalizare complet nerealistă. Nu la capitolul confuzii stăm prost.

Practic, nu există doi astfel de chirieși în aceeași situație. Avem convingerea că ar trebui să-și facă loc o altă soluție în ceea ce privește locuințele de serviciu. Prea bine nu pare să le fie nici actualilor chirieși din casele naționalizate, în simul căruia își face loc, pe zi ce trece, un sentiment de culpabilitate, poate chiar de complicitate; totuși, nefondat, nu este vina lor. Nenorocirea este că aceste probleme, chiar după atîta discuții publice, îi lipsesc datele: vinovații, situația curentă și soluțiile viabile. Și pentru că nu sîntem un popor de lași, vom vedea că soluțiile optime, tot din partea "chirieșilor" vor veni, chiar fără întîrzieri. Ceea ce am spus atenție! Dumneavoastră în discuția de mai sus reprezintă doar niște anomalii generate de lipsa unui tratament corespunzător de care ar fi trebuit să se bucure această problemă.

CONSTANTIN P. POPA

Parchetul General intervine în procesele caselor naționalizate

Parchetul General a decis să intervină în procesele privind imobilele naționalizate în timpul regimului comunist. Într-o recentă conferință de presă, Vasile Manea-Drăgulin a anunțat că a declanșat deja cinci recursuri în anulare la Curtea Supremă de Justiție, atacînd astfel decizii judecătorești definitive de restituire a unor imobile foștilor proprietari. Procurorul general a adăugat că aceste recursuri (pe vremea lui Ceaușescu se numeau recursuri extraordinare) au fost declanșate la cererea Guvernului înainte de declararea de la Satu-Mare ale președintelui Iliescu. Oricum, domnul Manea-Drăgulin a îmbrățișat punctul de vedere al președintelui, susținînd că situația locuințelor naționalizate nu trebuie rezolvată pe cale judecătorească, ci într-un cadru legislativ, prin adoptarea de către Parlament a unei legi speciale. Numărul recursurilor în anulare declanșate de Parchetul General în aceste cazuri va crește în următoarele luni, la ora actuală fiind analizate încă aproape 200 de astfel de dosare, a mai precizat Manea-Drăgulin. (RALUCA STROE-BRUMARIU)

Case naționalizate: chirieși și proprietari

ADRESA	CHIRIAȘI	PROPRIETARI
1. Str. Londra nr. 38, sector 1	Petre Ninoșu - fost ministru al Justiției, senator (ginerelul lui Corneliu Mănescu); Petre Enache - membru CC al PCR	Mioara și Constantin Tomescu - fost inginer ISPE; casă primită ca dotă
2. Str. Herăstrău nr. 14, sector 1	Cătălin Zamfir - fost ministru al Muncii (Guvernul Roman); 2 persoane într-o vilă de 8 camere. Au mai locuit: Ion Avram - fost ministru Construcții Mașini, Nicolae Giosan - președintele Marii Adunări Naționale	Nicolae Moraru - fost deținut politic; Moraru Floarea
3. Str. Helegteului nr. 16, sector 1	Richard Winter (fost membru CC al PCR)	Ștefania Mirică Familia Dabija
4. Str. C. Sandu-Aldea nr. 101-103, sector 1	Ilie Rădulescu - fost secretar CC al PCR; Poliana Cristescu - fost președinte al Consiliului Național al Pionierilor, fosta soție a lui Nicu Ceaușescu	Dr. Felicia Valeria Dumitrescu Maria Ionescu; casă construită cu credit
5. Str. Rnab nr. 8, sector 1	Fam. dr. Mogn - fost ministru al Sănătății	Constantin Cumpăceanu - pensionar; casă construită cu credit
6. Str. Herăstrău nr. 24, sector 1	Fam. Rudenco - fost colonel Securitate, fost ambasador	A. Ionescu; A. Grigoriu - pensionari
7. Str. Olga Bancic nr. 5, sector 1	Dan Oancea - fiul ministrului Oancea de la Agricultură	Sbîrcea
8. Str. Dr. Zugravu nr. 31-33	Dr. Mihai Chelu - fost șef abator al CC al PCR	Virgil Gheorghe Conțescu Gheorghe și Elena Crețu Viorica Cherescu Dan Ciucan - pensionar Moștenitor - Victoria Crăciunescu
9. Str. Armurierilor nr. 7	Fam. Stela Moghioroș - fost membru CC al PCR	Luca - salariat; casă construită cu credit
10. Str. G-ral Dr. Demosthen Atanasie nr. 45	Victor Surdu, președintele PDAR	Maria Făinaru
11. Șos. Kiseleff nr. 27, sector 1	Eugen Pleșa - fost șef șantier la ICRAL Herăstrău, director la RECROM, președintele Asociației chirieșilor	Șerban Vasaliu - inginer Ioana Niculescu
12. Str. Cimpia Turzii nr. 15 A	Fam. Chițoiu - șef de gardă Elena Ceaușescu	Drăgușanu Iulian
13. Intr. Ioanid nr. 4	Ion Șerban - colonel MI; Cornel Lupăș - fost secretar PCR la ICRAL	O familie de evrei care a emigrat Avocat Besnea
14. Str. Dr. Grigore Moxa nr. 2	Securitatea și Gospodăria de Partid	Neagu Gavrilăscu - croitor Fam. Alivicu Fam. V. Crăciun - fost militar Fam. Victor Făgărășanu - fost contabil; casă construită cu credit
15. Str. Maria Rosetti nr. 31, ap. 9, sector 2	Fam. Radu Popescu - fost membru CC al PCR	Ing. V. Petrescu; casă construită cu credit
16. Str. Dr. Lister nr. 53	Vasile Secăreș - rector Școala Națională de Studii Politice și Administrative, director "Eximbank"	Moștenitor - Dr. Dorin Pavel, prof. hidrotehnică, fost decan Facultatea de Hidrotehnică
17. Str. G-ral nr. dr. Butoianu nr. 4	Corneliu Vadim Tudor - senator, președintele PRM	Haitman, inginer - "Vulcan"; casă construită cu credit
18. Str. Dr. Lister nr. 27	Fam. Dăscălescu - fratele fostului prim-ministru	Gheorghe Petculescu; casă construită cu credit
19. Str. Olga Bancic nr. 7, sector 3	Wanda Nicolaki - fostă colaboratoare a Anei Pauker	Veronica Sandu - farmacistă
20. Str. Olga Bancic nr. 4, sector 3	Fam. Ion Popa - fost ofiter Securitate (Serviciul pașapoarte)	
21. Str. Dr. Lister nr. 69, sector 5	Eugeniu Rădulescu - a fost în anturajul lui Ceaușescu; deține proprietate personală în Timișoara	
22. Intr. Slobozia nr. 5 A	Sever Moldoveanu - fost colonel anchetator Securitate	
23. Str. Dr. Teohari nr. 4, sector 5	Frica colonelului de Securitate Costache din garda lui Ceaușescu; colonelul s-a mutat în Str. Ghiulamila, tot într-o casă naționalizată	
24. Str. Elefterie nr. 12, sector 5	Fam. Leu - fost colonel Securitate (la parter); familia Niculescu-Mizil (la etaj)	
25. Str. Drăghicescu nr. 12, sector 5	Bărbulescu - fost ministru; Maria Constantinescu	
26. Str. Dr. Romniceanu nr. 20	Martian Dan, vicepreședinte al PDSR	
27. Str. Dr. Babeș nr. 24, sector 5	Socril lui Martijan Dan; ocupă întregul parter; mutați în 1992	
28. Str. Joliot-Curie nr. 16, sector 5	Ion Coman - general Securitate	
29. Str. Dr. Babeș nr. 17, sector 5	Fam. Apostol - fost colonel Securitate	
30. Str. Dr. Obedenaru nr. 27	Dinu Săraru - fost membru CC al PCR, director ziar	
31. Str. Dr. Lister nr. 52, sector 5	Dumitru Galeru - fost colonel Securitate	
32. Str. Dr. Lister nr. 50, sector 5	Fam. Eugen Apostol - fost colonel Securitate; fam. Dănuș - fost general Securitate	
33. Str. Dr. Grecescu nr. 15, sector 5	Florian Lungu - colonel Securitate	
34. Str. Dr. Lister nr. 54, sector 5	Fam. Mobibeanu - fost colonel Securitate	
35. Str. Dr. Lister nr. 44 B, sector 5	Fam. Dumitru Velicu - fost general Securitate	
36. Str. Dr. C-tin Severeanu 97, sector 5	Fam. Niki (Nicolae) Teodorescu, avocatul familiei Ceaușescu în procesul din decembrie 1989; casă repartizată după Revoluție pentru merite deosebite	
37. Str. Dr. Victor Babeș nr. 7, sector 5	Fam. Nicolae Ciocan - fost colonel Securitate	
38. Str. Dr. Lister nr. 44	Nunweiller - Serviciul pașapoarte	
39. Str. Herăstrău nr. 35	Răzvan Theodorescu; casă în curs de reparații	
40. Craiova, Str. Avram Iancu nr. 7	Vasile Porcescu - fost președinte Colegiu PCR Dolj	

WILLIAM TOTOK

Honecker și Ceaușescu după lectura documentelor din arhivele fostei RDG

IV

Avertismentul lui Ceaușescu

Dacă tezele lui Ceaușescu erau mai mult sau mai puțin cunoscute din cuvântările sale publice, atitudinea împiedică față de "activitățile unor forțe reacționare și imperialiste împotriva țărilor socialiste", care trebuie combătute cu fermitate, pentru că ele reprezintă un amestec în afacerile interne ale statelor respective, reprezintă totuși un fapt politic inedit. Liderul român afirmă că reprimarea brutală și violentă a protestelor din China a fost corectă. Cit există clase antagonice, spunea Ceaușescu, lupta de clasă rămâne o lege fundamentală a dezvoltării societății. "Este o iluzie care ne va costa scump, dacă am crede că problemele existente între țările socialiste s-ar putea rezolva prin renunțarea la colaborarea reciprocă, înlocuind-o cu sprijinul acordat de țările capitaliste."

Susținerea acțiunii de masacrare a protestatarilor din Piața Tien An Men a reliefat, o dată mai mult, poziția comună adoptată de tandemul Ceaușescu-Honecker vizavi de punctul de vedere al lui Gorbaciov, care, potrivit proceselor verbale acum accesibile, a "regretat" intervenția forțelor polițienești chineze. O replică mai mult decât tranșantă dată dogmaticilor de la București, Berlin și Praga vine din partea liderului polonez, Wojciech Jaruzelski: "Nu putem pași la înlăturat pe acest drum, în contradicție cu clasa muncitoare, drum ce nu ne va ajuta probabil niciodată să depășim prăpastia creată."

În Polonia, sindicatul Solidaritatea era pe cale să devină partid politic. Dar și în Ungaria și Cehoslovacia grupurile opoziționiste făceau eforturi vizibile pentru a se transforma în partide. Ceaușescu avertiza pe cei prezenți de aceste încercări amenințătoare pentru monopolul absolut al partidului comunist. Astfel se poate înțelege și mai bine pledoaria sa pentru "o mai puternică unitate a țărilor socialiste". Și Miloš Jakeš se pronunță împotriva reformelor, amintind de "anumite forțe opoziționiste" care formulează deja cu voce tare revendicări de ordin politic. Se referă nominal la liderul Primăverii de la Praga, Alexandr Dubček, care, impulsivitatea de reforme din Uniunea Sovietică, devine

acum din nou activ, încercând să "destabilizeze" Cehoslovacia. Despre amenințarea pericolului "destabilizării" vorbește și Jivkov, denunțând mai ales minoritatea turcă din Bulgaria ca principala vinovată pentru starea de fapt existentă. Liderul partidului maghiar, Rezső Nyers, merge și mai departe, vorbind despre pericolul iminent al fracționării partidului într-o aripă "radical reformistă".

"Istoria este nemiloasă cu cei care nu-i înțeleg cursul"

Europa răsăriteană fierbea în toamna lui 1989. Ungaria își deschisese deja în cursul verii frontierele, rupind astfel Cortina de Fier.

Cu fețe crispate, se reîntâlnesc la Berlin liderii statelor, încă socialiste, pentru a sărbători la 6 și 7 octombrie 1989 cea de-a 40-a aniversare a fondării RDG. În tribuna oficială iau loc Gorbaciov, Honecker, Ceaușescu și toți ceilalți. Mii de demonstranți instruiți de organizația comunistă a tineretului mășcăuiesc în fața atotputernicilor lumii comuniste. La un moment dat, din coloana de defilare răsună strigătele neconforme protocolului: "Gorbi, Gorbi". Honecker ține o înflăcărată cuvântare, afirmând că zidul de la Berlin va dăinui încă o sută de ani. (În paranteză reamintim că în anul 1961, tocmai Honecker a primit însărcinarea partidului de a ridica zidul.) STASI și poliția arestează zeci de manifestanți. Are loc celebra întâlnire a lui Gorbaciov cu Honecker, în timpul căreia liderul sovietic va rosti cuvintele profetice: "Istoria nu-i iartă pe cei care i se opun".

Din documentele descoperite nu rezultă ce au discutat Honecker și Ceaușescu la această ultimă întâlnire. Zece zile mai târziu, la 17 octombrie 1989, Honecker va fi răsturnat de la putere. Zidul se va prăbuși la 9 noiembrie.

Ceaușescu, tot mai izolat pe arena politică internațională, organizează în noiembrie ultimul congres. O serie de partide comuniste refuză să trimită delegați la București. Partidul est-german a trimis la București doar un observator.

Evenimentele din celelalte țări comuniste se precipitau. Edificiul lui Stalin se surpă în decursul

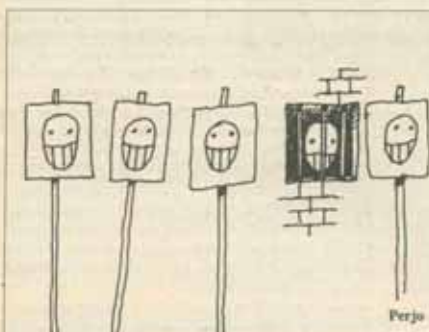

citorva luni: Polonia, Ungaria, RDG, Bulgaria, Cehoslovacia, România și, ceva mai târziu, Albania.

În viziunea lui Honecker, evenimentele istorice din anul 1989 au fost o urmare a conspirației imperialiste victorioase. Toate clișeele perimate ale ideologiei transpar atât în interviurile acordate după prăbușirea sa, cit și în documentul de tristă celebritate citit în fața tribunalului din Berlin la 3 decembrie 1992. Fiind acuzat de fărâdelegi comise în timpul guvernării sale, fostul lider vorbește cu nonșalanță de justiția învingătorilor. Honecker s-a dovedit a fi un perfect cunoscător al șiretlicurilor argumentative de tip stalinist, reușind, în cele din urmă, să-și prezinte propriul eșec drept o confirmare a dogmelor în care a crezut timp de o viață.

Honecker a mai avut timp să găsească și explicații pentru evenimentele din România. Întrebat fiind cum își explică ciocnirile sângeroase din decembrie 1989 care s-au soldat cu atâtea victime, Honecker nu ezită să afirme că "la înăsprirea situației" din România a contribuit tendința de independență a lui Ceaușescu. "Trebuie precizat că românii au fost totdeauna foarte siguri de ei și și-au afirmat dorința de independență. La un moment dat, Ceaușescu s-a bucurat de mari simpatii în Occident, pentru că a adoptat față de Uniunea Sovietică o atitudine care, după opinia noastră, nu era în concordanță cu atitudinea unui stat socialist. El a mobilizat ceteodată nu numai armata, poliția și gărzile muncitorești, ci și pompierii, pentru a preîntîmpina - precum s-a exprimat - o invazie a trupelor sovietice. Această atitudine a provocat neînțelegere din partea noastră. Am dat asta drept exemplu pentru că exagerata dorință de independență a ispitit conducerea de partid și de stat din România să pună în aplicare un program ambițios și exhaustiv în ceea ce privește construirea unei industrii moderne. (...) Acest program ambițios se putea realiza doar prin micșorarea standardului de viață al cetățenilor. Ulterior s-a dovedit că asta a fost greșeala care a dus la înăsprirea situației și la izbucnirea războiului civil. S-a relatat atunci (în decembrie 1989 - n.a.) despre 70.000 de victime, ucise în decursul citorva zile; cifra a fost redusă mai târziu la câteva sute. N-aș vrea să minimalizez cutremurarea care ne-a cuprins, văzând evenimentele. Este limpede că în România a avut loc un război civil, și într-un război civil sînt și victime. Constat cu satisfacție că la noi astfel de evenimente au putut fi evitate."

Nesatisfăcut de răspunsul lui Honecker, autorii interviului încearcă să-l provoace pe fostul lider la o declarație mai tranșantă. Netulburat, el își repetă litania: "Există încă multe neclarități în ceea ce privește evenimentele din România. Vreau să spun doar un singur lucru: sînt satisfacut că poporul nostru a fost scutit de o asemenea evoluție, asta datorită politicii prevăzătoare a Comitetului Central al Partidului, a Consiliului de Stat din RDG și a Consiliului de Apărare Națională".

Radio Delta - "Drumul cel mai scurt către informație"

F ● emisiune pivot consacrată actualității
O ● oferă mesaje clare și inteligente create special pentru dvs.
U ● vă îndeamnă la acțiune prin informație
S ● de luni pînă vineri, între 7⁰⁰ și 10⁰⁰

RADIO DELTA

"Drumul cel mai scurt către informație"

MARIAN CHIRIAC

LA MINERI

Prin august e vremea grevelor la mineri. Anul trecut, orfaci din Valea Jiului băteau insistent cu pumnul in masa Executivului, cerindu-și drepturile. Anul acesta, mineri din Regia de lignit și din cea a cuprului au deschis un nou conflict de muncă, ce a avut tot o motivație salarială. Ca mai de fiecare dată, în "lupta" dintre mineri și Guvern, acesta din urmă a trebuit să se recunoască învins. Imediat după aceasta însă, totul a reintrat în normal la mineri: și munca încordată de simți că-ți plenesc venele gîtului, și băutura, și viața amară.

Vineri 5 august, puțin după prînz, în Piața Victoriei din Tirgu-Jiu s-a dansat "Hora Unirii" și s-a rostit Rugăciunea minerului. Miile de persoane aflate în centrul municipiului gorjean plecau satisfăcute pe la casele lor. Nouă zile de conflict de muncă erau încheiate victorios, asupra principalelor revendicări existând promisiuni ferme de rezolvare: creșterea medie a salariului cu 55.000 lei brut, 160.000 lei - salariul minim brut, 75.000 lei primă de Ziua Minerului, înlocuirea directorului Regiei Autonome a Lignitului, Radu Mironovici, cu directorul adjunct. Și celelalte puncte ale protocolului încheiat între liderii sindicali și Administrația TESA, precum și ale personalului de serviciu. Guvernul va lua, totodată, măsuri disciplinare împotriva tuturor celor responsabili de situația dezastruoasă în care se află unele unități ale RAL Tirgu-Jiu. Orice angajat, de la lider de sindicat pînă la conducerea Regiei, va fi disponibilizat, dacă are alte surse de existență decît salariul de la stat.

Greva minerilor din anul acesta nu a prea avut impact mediatic. Au lipsit din prim-plan "charismaticul" Miron Cosma, ca și violențele. În schimb, lecția acestei greve este una importantă: minerii -

oamenii gesturilor extreme, după cum au arătat în dese rînduri - sînt capabili să-și impună voința tocmai acolo unde doare Executivul mai tare: corupția propriului aparat. Oamenii au vrut și bani mai mulți, dar și să pună capăt potlogărilor celor din Regie. Cel puțin cu titlu de inventar trebuie menționat că există măturii despre abuzuri în funcție ale directorilor exploatărilor miniere (ce și-au angajat rudele în posturi grase sau au cerut sume în valută pentru diverse angajări), dar și activități ilicite prin care fondurile Regiei intrau în buzunarele unor intermediari în schimb unor comisoane. Și care intermediari, bineînțeles, erau mină în mină cu ștăbii din RAL.

Sîmbătă, dis-de-dimineață, era în sfîrșit curat în Piața Victoriei. Majoritatea locuitorilor obișnuiți ai urbei nu mai vorbea despre mineri, iar mulți habar nu aveau că greva se terminase de mult. Totul se rezuma acum la cele deja cunoscute: serviciul, ăla micu' care e puțin bolnav, chiar și Brîncuși cu masa, poarta și coloana lui, la doi pași mai încolo - pe Aleea Eroilor - sediul PSM, MER și PCR îngheșuite de-a valma într-o vilioară.

Sentimentul minerese al ființei

Tiganul e unui mic și, bineînțeles, negru, ce-și ține vioara pe umăr ca pe o amantă. O frîmîntă amarnic și amindii freamătă în acorduri - cînd lungi, cînd stridente - de muzică lăutărească. Duhnind a băutură, cu gura știrbă, din care vorbele-i ies groase și de-a valma, porcoase uneori, cîntă spart de pe undeva din adîncurile trupului, acolo unde s-au amestecat tutunul și băutura. "Zi-i, mă, zi-i!", îl îndeamnă un român. Aprins cu totul, își pune vioara după ceafă, stă aplecat din burtă, dar nu se oprește din cîntat. "Zi-i, mă, zi-i și Ciocirlia! O știi și p-asta?". Cursa de Tirgu-Jiu e cea care duce oamenii la lucru.

La Rovinari a fost să înceapă totul de data aceasta. În 28 iulie, aici s-a declanșat greva. "Fuseși, bă, la Revoluție?" "Fuseși, dar nu prea am stat pe acolo, că avusei și alte treburi." Cei doi olteni s-au întîlnit în mijlocul străzii, s-au salutat și și-au văzut mai departe de drum.

La zece zile după, Rovinariul rămîne tot un oraș de migratori. Blocurile sînt hîde, hîde de tot, jupuite corturi de beton în care se trăiește parca transitoriu, în așteptarea unei fugi salvatoare. Printre ele, în căutarea unui petec de umbră, mișună copii, porci și cîini.

La 11.000 de locuitori sînt vreo 130 de circiumi. Berea e ieftină și acră, iar spirtoase sînt de toate soiurile. "Hai, bă, ia loc să bem ceva." "Eu nu beau, eu torn." Zîmbete minșești, martore la un dialog autentic, probabil răsuflat, între doi bărbați în salopete. Oamenii obișnuieți, cu fețe aspre, ne-rași, priviri înnegurate, mîini butucănoase, croite bine pe halbă.

Dialogul nu se prea leagă. Ortacii nu sînt deloc dispuși să vorbească despre grevă. S-au auzit deja la ale lor. Mine îi așteaptă tot munca aia cîinească. Unii mai tinereși lovesc cu ciudă în butoanele unui joc mecanic, din care american e doar numele de poker. "Uite-așa fac tîlnic. Lasă cel puțin cîte zece mii, belindu-se la luminile ălea, așteptînd potul cel mare." Din spatele unor ochi hăituiți țînesc scinteii. "O s-a omor, bă. Mi-a plecat cu copiii și m-a lăsat singur. O s-o omor." Mai trage o dușcă și se repede inocent. "Ai văzut filmul «Nu-mi furați copilul»? Tot așa și mie. Era una frumoasă, nu Sophia Loren sau Brigitte Bardot, dar frumoasă și săracă, care a acceptat să facă un copil unuia bogat. Și cînd ăsta a vrut să i-l ia, ea nu a mai acceptat." "Ce, bă, tu crezi că eu sînt prost? Am citit, bă, am citit și «Mizerabili»." Apoi trece la fotbal, tenis și automobilism, cu aceeași pasiune cu care s-a gîndit la copii.

Prin spatele școlii, la cîteva zeci de metri, se prelinge continuu, huruind groaznic, banda rulantă ce aduce cărbunele de la galerii. În aer e un praf negru ce-ți umple ochii și plămîni. La Casa de cultură a sindicatelor o să fie film. E și discotecă, a cîntat și o formație de rock din zonă. Viața s-a mai însuflețit cît timp pe aici au stat studenții de la Institutul de mine din Petroșani, dar, săracii, nu s-au obișnuit deloc cu apa. Vreun afert dintre ei au dat-o pe dizenterie.

Întreb unde e biserică. Stupefiant aproape, în spatele blocurilor, pe un tîpșan insalubru, apare o bisericuță din lemn, nefiresc de caldă, în care nu pare să încapă mai mult de o duzină de oameni. Împrejur, cîteva cruci stau măturie că și la mineri se moare.

EDITURA HUMANITAS

Jeanne Hersch
Mirarea filozofică
Istoria filozofiei europene

Originalitatea acestei cărți constă în faptul că abordează filozofia occidentală nu din perspectiva tezelor acesteia, ci pornind de la natura ei, de la impulsul ei prim: *mirarea*. Istoria acestei mirări, mereu reînnoită, continuu tensionată, permanent reformulată, e povestită de Jeanne Hersch pe urmele marilor filozofii europene: presocraticii, Socrate, Platon, Aristotel, epicurienii, stoicii, Augustin, Toma d'Aquino, Descartes, Kant, Spinoza, Leibnitz, Locke, Hegel, Comte, Marx, Kierkegaard, Nietzsche, Freud, Bergson, Husserl, Heidegger, Jaspers.

Piața Presei Libere nr. 1, cod 79734, tel. 617.29.87; 617.65.75
Director general GABRIEL LICEANU
Director editorial ADRIANA IRIMIA
Director managerial GRIGORE ARSENE

În fiecare zi, de luni pînă vineri, puteți audia la Radio Total, între orele 22.00-24.00:

TALK-SHOW-uri LIVE

Luni: Ovidiu Ioanțoia - Ofsaid
Marți: Cornel Nistorescu - Cîinele de pază
Miercuri: Carmen Bendovski - Sînt enorm și văz monstruos
Joi: Fiți întreprinzători cu Bogdan Teodoriu
Vineri: TALK-SHOW și muzică cu Andrei Partoș - Friday I'm in love

De asemenea, în fiecare zi, de luni pînă vineri, la ora 8-15 - Reuters World News - informație și prognoza economică și la ora 17-20, MICA PUBLICITATE GRATUITĂ

EDITURA NEMIRA

IOAN PETRU CULIANU
EROS ȘI MAGIE
în RENASCERE
1984

IOAN PETRU CULIANU
Eros și magie
"Culianu privește magia (...) ca pe o tehnică de obținere a controlului de sine, capabilă să-i inducă magicianului stări de tensiune și de relaxare, aidoma celor încercate de călugării orientali, care rămîn în meditație ore în șir recitînd o mantră și ajung printr-o astfel de concentrare la o dispoziție spirituală senină și împacată; fenomenul este asemănător și cu ceea ce se petrece în timpul practicării tehnicilor yoga. (...) În loc de a fi o tenebroasă abordare a supranaturalului, magia se dezvăluie ca o cale spre fericita armonie naturală."

UMBERTO ECO, *La cifra e l'immagine*, 1988

Director general VALENTIN NICOLAU
Redactor-șef VLAD T. POPESCU
Drepturi de autor EMIL BĂRBULESCU
C.P. 26-38 București, fax: 781.72.51; tel.: 665.57.95

Ministerul Culturii schimbă și conducerea Muzeului "George Enescu"

POLITICA DE CADRE CONTINUA

ANCHETA

Prin ordinul 207 din 20 Iulie 1994 emis de Ministerul Culturii, directoarea Muzeului "George Enescu", Clemansa Firca, este eliberată din funcție în vederea pensionării, începând cu data de 15 Iulie. Ca și în cazul Muzeului de Artă, când tot pe motiv de pensionare Theodor Enescu și Dorana Coșoveanu au fost îndepărtați, Muzeul "George Enescu" a intrat, se pare, astfel în vizorul Ministerului Culturii.

Pentru înlăturarea situației de la Muzeul "George Enescu", am solicitat Ministerului Culturii, d-lui ministru Marin Sorescu, răspunsurile la următoarele întrebări:

1) Prin Ordinul 207 din 20 Iulie 1994, d-na Clemansa Firca a fost eliberată din funcția de director al Muzeului "George Enescu", începând cu data de 15 Iulie a.c. Cum se explică antedatarea?

2) A funcționat cu adevărat criteriul vârstei de pensionare (d-na Firca este cercetător principal II) sau nemulțumirile Ministerului Culturii privind activitatea d-nei Firca?

Au urmat mai multe convorbiri cu secretara ministrului Marin Sorescu: "e plecat în concediu"; "e foarte ocupat"; "este în minister, dar de fapt e în concediu. A venit doar pentru o întînire cu"; "sunați dvs. la dl. Ungheanu. Eu nu pot să comunic cu dl. Ungheanu, întrucît cabinetul dînsului se află la un alt etaj". Am sunat la dl. Ungheanu. Tot o secretară, amabilă, mi-a spus: "nu e aici" - cu aerul că, în orice caz pentru mine, nu va fi niciodată. Să încerc la Direcția Muzeu, deși și acolo lumea e în concediu... Sunind întîmplător la un alt cabinet al M.C., într-o cu totul altă problemă, aflui că cei doi responsabili ai culturii, Sorescu și Ungheanu, se aflau, totuși, în minister. Dar ei nu vorbesc cu ziaristii. Nu răspund la întrebări. Ei, din penumbra cabinetelor lor, dau doar directive. După ce au primit de sus prețioasele indicații...

La ora actuală, ei sînt miniștrii culturii române.

Clemansa Firca, fostă directoarea a Muzeului "George Enescu", a avut amabilitatea de a răspunde cîtorva întrebări puse de revista noastră.

Doamnă Clemansa Firca, pînă de cîrind ați fost directoarea Muzeului "George Enescu". Ce ne puteți spune despre această instituție?

Muzeul "George Enescu" s-a înființat în 1956 (la numai un an după moartea muzicianului) și a funcționat fără întrerupere pînă în primăvara anului 1977, cînd a fost desființat din ordinul stăpînirii comuniste. Refacerea lui după 1990 a fost anevoioasă pentru că, începînd cu clădirea și continuînd cu dotările muzeale și administrative, cu personalul de specialitate și administrativ ale instituției, totul a fost distrus. Repararea Palatului Cantacuzino - sediul Muzeului și al Uniunii Compozitorilor - a fost inițiată și finanțată de aceasta din urmă și a durat pînă în vara anului 1992. În aceste condiții de semi-ganțier am deschis, în septembrie 1991, în două săli, o expoziție comemorativă "Enescu" care a marcat simbolic renașterea Muzeului; spun "simbolic" pentru că instituția a dobîndit personalitate juridică abia la sfîrșitul anului 1991, iar conducere (în persoana subsemnatei) și buget propriu în anul imediat următor. Viața instituțională a renașcutului Muzeu "Enescu" numără, așadar, ceva mai mult de doi ani și jumătate.

Din cele 14 expoziții organizate la sediul sau în afară, șase s-au constituit pe temă "Enescu", nouă au fost însoțite de concerte, cinci de concerte și simpozioane (acestea din urmă în colaborare). Asocierile expoziției documentare cu concertul pentru ilustrarea unei anumite teme a fost și a rămas o modalitate promovată consecvent de Muzeul "Enescu". Cu ajutorul ei au fost evocate mari personalități ale trecutului muzical românesc, precum Alfred Alessandrescu, Sabin Drăgoi, Filip Lazăr, Tudor Ciortea, Constantin Silvestri.

Voi mai aminti în rîndul manifestărilor Muzeului seratele muzical-literare - Bacovia, Eminescu, Carmen Sylva - realizate în colaborare cu Muzeul Literaturii Române; concertele sau expozițiile cu concert realizate prin colaborare cu serviciile culturale ale unor ambasade; concertele de muzică sacră de Paști și de Crăciun; un amplu ciclu de recitaluri sub genericul "Tinerii și marea muzică", "acoperit" prin contribuțiile elevilor și studenților muzicieni (selecționați în prealabil de o comisie a Muzeului).

Aș vrea să punctez - cronologic - acțiunile pe care le socotesc "de vîrf", ca anvergură și relevanță culturală, ale Muzeului.

- Muzeul "Enescu" a fost prezent la manifestările prestigioase expoziții interdisciplinare "București, anii 20-30. Între avangardă și modernism" (desfășurată în capitală, în aprilie-mai 1993) cu o expoziție (realizator: Clemansa Firca), un concert de muzică interbelică (interpreți: Ilinca Dumitrescu, Georgeta Stolerju) și o participare a subsemnatei la simpozionul internațional ținut cu acest prilej.

- La începutul lunii decembrie a anului trecut s-a deschis Casa memorială "George Enescu", ultima locuință bucareșteană a maestrului, situată în

spatele Palatului Cantacuzino, pusă pentru prima dată în circuit muzeistic - iar în incinta ei, o expoziție documentară și o alta de desene înfiinșindu-l pe violonistul și dirijorul Enescu. A fost editat cu acest prilej, în excelente condiții grafice, un catalog al Casei memoriale și al expoziției de artă plastică (amenajările muzeistice și expoziționale poartă semnătura Angelei Cerchez, textulului Muzeului, și a subsemnatei; autorul cartii catalogului: Clemansa Firca; concepția grafică: Ioan Cuciurea).

- Ziua de 4 mai - ziua înecării din viață a lui Enescu, comemorată în fiecare an de Muzeu prin manifestări speciale - a fost marcată în acest an printr-un eveniment editorial de răsunet: lansarea partiturii Sonatei pentru pian și violoncel op. 26 nr. 1 de Enescu. Partitura, apărută sub îngrijirea și cu studiul introductiv al subsemnatei, a fost editată de Muzeul "George Enescu" după manuscrisul original aflat în patrimoniul instituției. Evenimentul lansării a fost însoțit de interpretarea în concert a sonatei de către violoncelistul Marin Cazacu și pianista Steluța Radu.

- La finele lunii mai a acestui an s-a încheiat dificila operație de editare de către Muzeul "Enescu", prin firma de înregistrări "Etno Pro", după discurile originale aflate în arhiva Muzeului, a două casete-document conținînd înregistrări din concert ale violonistului și dirijorului George Enescu. Textul de prezentare al casetelor și selecția materialului aparțin subsemnatei. Lansarea acestor casete-document se va face, poate, în luna septembrie, la Muzeul "Enescu".

De ce ați fost înlăturată din funcția de director al Muzeului "George Enescu"?

Cele arătate, care nici măcar nu epuizează șirul manifestărilor prin care Muzeul "Enescu" s-a im-

pus lumii culturale a capitalei și și-a cîștigat realul prestigiu de care se bucură astăzi, sint, cred, suficiente spre a demonstra că nu inactivitatea instituției a motivat înlăturarea mea din funcția de director. Presupunînd chiar că, în ciuda evidențelor, un atare motiv s-ar - sau se va - invoca (încă de acum cîteva săptămîni, pe culoarele și în birourile Ministerului Culturii, dezinformările cu privire la activitatea Muzeului și a mea personal ca și știrea pensionării mele - voluntare? - erau create și răspîndite cu sîrg), fătîrnicia și reaua-credință ale celor care ar face-o ar leși la iveală de îndată ce aș arăta că o soluție anterioară găsită de Minister pentru "a îndrepta lucrurile" la Muzeul "Enescu" fusese numirea în funcția de director al instituției a unui personaj de nulă competență culturală și îndoielnică reputație morală (vezi consemnarea declarațiilor făcute de Mădălin Voicu în numărul din 18 Iulie al ziarului "Evenimentul zilei"). Dacă lucrurile n-au luat această întorsătură grotescă, faptul nu s-a datorat nicicum discernămintului factorilor de decizie din Ministerul Culturii, ci, în cel mai bun caz, unui simplu concurs de împrejurări...

Cum ați reacționat la aflarea veștii că sînteți destituită?

Am fost și am rămas un indezirabil al oficialității. Cariera mea a fost presărată de destituiri din funcții și de interdicții în exercitarea drepturilor mele profesionale - toate pe motiv de "dosar" și fără legătură cu rezultatele mele științifice (două cărți și o alta în colaborare, peste 50 de lucrări muzicologice de amploare, pe lîngă multe altele). Mi-am început cariera în 1962 cu o destituire, cea din funcția de redactor al Editurii Musicale; a urmat o alta, în 1975, din funcția de cercetător la Institutul de Istoria Artei al Academiei, apoi o a treia, în 1983, tot din funcția de cercetător la Institutul de cercetări etnologice și dialectologice; în mod repetat, "sectorul de partid" mi-a respins cererea de înscriere la doctorat; după 1984, la Muzeul de Artă al RSR mi s-a retras abuziv calitatea de cercetător, mi s-a impus să lucrez cu o jumătate de normă și, împreună cu un grup de salariați "suspecți" pentru regim, am fost obligată, la ordinul expres al Securității, să lucrez într-un alt sediu decît acela central al instituției.

V-aș ruga să revenim la actualitate.

Trebuie să constat că ultima (?) mea destituire se încadrează perfect în "logica" color anterioare. Evident politică, motivația nu mai poate fi însă, astăzi, declarată ca atare (în locul motivării într-un fel oarecare a demiterii mele, la diferite nivele ale Ministerului Culturii se repeta impenetrabila sintagmă: "doamna Firca, nu!"). Am văzut, într-o experiență de viață și mai ales de viață profesională de cîteva decenii, "ocultîndu-se" treptat motivațiile îndepărtării din funcții a intelectualilor indezirabili pentru Putere, de la epurările făcute în numele "luptei de clasă" din anii '50 (cîndora le-au căzut victimă părinții mei), la "politica de cadre" și la "restructurările" în numele cărora înlăturările aceluiași își urmează cursul. Astăzi "politica de cadre" continuă din ce în ce mai nestingherit, cu toate că mai disimulat și mai pervers, îmbrăcînd, nu o dată, forme mafiotice. Astăzi, "dosarul de cadre" nu mai poate fi invocat, după cum nici delictul de opinie nu mai poate constitui, făcînd, un argument al înlăturării insului neconvenabil pentru Putere, dar orice formă de nealiniere la opiniile oficiale, orice contrariere a unor mai mult sau mai puțin obscure interese de clan se sancționează neîntîrziat. Am suficiente temeiuri să cred că am provocat reacții resentimentare în chiar rîndul înalților funcționari care "veghează" asupra destinului acestui Muzeu, începînd cu cele cauzate de însuși statutul meu profesional - întotdeauna minimalizat -, continuînd cu indispoziția pe care am produs-o onora, prin exprimarea unor puncte de vedere vizibil deranjante în problema refacerii și viitoarei destinații a fostei vile a lui Enescu de la Sinaia, terminînd, în fine, cu ignoranța persistentă și sistematică de către autorități (deși invitați, reprezentanții Ministerului Culturii au strălucit prin absență la toate acțiunile Muzeului) a tot ceea ce acest muzeu a întreprins și dus la bun sfîrșit.

Cum vedeți perspectivele Muzeului "George Enescu"?

Percep ca pe un semn îngrijorător pentru viitorul instituției intenția propagată insidios de oficialitate de a "rebotiza" Muzeul "George Enescu" cu denumirea "Muzeul muzicii "George Enescu"; în 1977, desființarea Muzeului "George Enescu" și înlocuirea lui cu un (fantomatic) "Muzeu al muzicii românești" a fost modalitatea prin care regimul comunist ceaușist și-a atins dublul scop al anihilării evocării muzeistice a personalității enesciene, într-un lăcaș ce-i este expres și legalmente destinat și al acaparării impunătoarei "case cu lei" de pe Calea Victoriei...

Pageină realizată de RODICA PALADE

AnnArt-5
IN/DIFFERENT
MEDIUM 3
TRENCH ART FESTIVAL
FESTIVAL DE ARTA TRANSEU

Markuz Hensler (Elveția)
"Timpul portocalei"
performanță

Peisajul nostru cultural, așa cum se constituie el pentru receptorul obișnuit în grila "oferită" de mediatizarea controlată de Putere, este mereu mai populat (citez "poluat") cu manifestări tipice "Cintarea României" conforme modelului pre-decembrișt.

Faptele culturale care nu intră în perimetrul tradiționalului (înțeles la minima rezistență) ajung rar la ochii și urechile publicului larg. Grija pentru destinarea noastră funcționează ca un mecanism bine uns în emisiunile de actualități (mai ales ale TVR). Destul ne frământă politicul și socialul, nu ne trebuie și o artă-problemă...

...Și totuși... La Sfântu-Gheorghe și Lacul Sfânta Ana, oraș liniștit și loc pitoresc, au fost între 25 și 30 iulie câteva zile de intensă comunicare artistică și umană în cadrul uneia din puținele inițiative internaționale culturale ce flutură în România. Este vorba de expoziția "Medium 3" și festivalul de performanță art "AnnArt 5", "legate" anul acesta și cuprinse în genericul unic "Festivalul de artă 'Tranșeu'". Numerele 3 și 5 depun mărturie despre tenacitatea și dăruirea organizatorilor, care, în ciuda unor dificultăți materiale pe care și le poate închipui oricine, au reușit să confere dorita ritmicitate - "trienală" și "anuală" - celor două manifestări, de la începutul anilor '90 (prima ediție "Medium" s-a desfășurat în 1981). Inițiatorul a fost regretatul plastician Baász Imre, iar cel ce este azi sufletul acestor ample întâlniri ale celor mai diverse limbaje artistice (în primul rând cele "neconvenționale") se numește Útö Gusztáv.

De ce "Tranșeu" (Trench Art Festival)? Invitația-formular, catalogul, discuțiile din acele zile, colocolul final au conturat și nuanțat apoi o noțiune lansată la "AnnArt 4" și formulată de criticii budapeșteni Szécs György. 1. Carpații Orientali ar funcționa ca un tampon - zonă de întâlnire între catolicism/cultura occidentală și ortodoxism/cultura de moștenire bizantină (exponun, nu ne asumăm ideea); locul de desfășurare a Festivalului ar fi deci pe un hotar deschis în ambele sensuri. 2. Tranșeaua, ca termen preluat din vocabularul militar, denumește o construcție în adâncime, strategică, și se constituie totodată într-un spațiu de locuire extrem de limitativ pentru ocupații săi; dacă extrapolați, o tranșee este înaintea viața de zi cu zi, fără orizont, automată și alienantă, iar datorită artistului este să iașă din această locuință-capcană și să pornească atacul împotriva convențiilor.

Acest "in/different" din titlu se referă la medium = tehnică artistică și confirmă o realitate a artei contemporane, botezată de A.B. Oliva "coexistența limbajelor", iar la Sfântu-Gheorghe, așa cum am decodat sintagma la colocolul final, însemna: 1. diferite limbaje și-au dat întâlnire la Trench Art Festival; 2. toate limbajele artistice sînt astăzi egale între ele - cele pe care, încă, mai degrabă în virtutea unei inerții, le numim "neconvenționale" (performanțe, instalații, arta cu mijloace electronice) -, sînt la fel de uzuale precum cele "tradiționale" (pictură, sculptură, grafică...).

Performanțele au avut loc pe malurile Lacului Sfânta Ana, în el, în zona corturilor instalate ceva mai sus de acesta și la Sfântu-Gheorghe, deci atât în peisaj natural cit și urban, fiecare impunând alte condiții. Receptarea a fost, în ambele tipuri de situații, firească, fără crispări, doar marcată uneori de o curiozitate rezervată spectacolelor inedite. Dacă unui public, fie el și trăitor într-un loc mai degrabă izolat de pulsul marilor evenimente, îi oferi repetat modalitatea aceasta de dialog cultural, acel public începe să-i răspundă normal, măcar să o accepte dacă nu să o înțeleagă integral din start. (Pe cînd mai des asemenea încercări la București?) De altfel, Performance Art s-a născut din dorința de apropiere între artă și viață, de implicare directă a publicului în derularea procesului de creație într-un timp și un loc date.

Performanțele de la Trench Art Festival au acoperit un spectru ideatic amplu, la fel de variat fiind și vocabularul. De la refuzul elementelor de tehnologie actuală la colaborarea cu ele, de la conotațiile politice la cele strict culturale sau umane, multe situații au animat această săptămîna de comunicare între artiști, critici și public. S-a încercat interacțiunea cu asistența (Karen Rann - Marea Britanie), s-a protestat împotriva manipularii informației (Bartolomé Ferrando - Spania, Bartha Sándor - România), s-au demitizat și satirizat concepte, fenomene (BMZ - Ungaria, grupul Euroartist - București; Olimpiu Bandalac și Teodor Graur), s-a "vorbit" despre politică și condiția artistului (Útö Gustáv și Kónya Réka - România, Olimpiu Bandalac - România, Dan Perjovschi - România, Damokos Csaba - România, Tatsumi Orimoto - Japonia), s-au testat limitele rezistenței umane - fizice -, care, transferată în etic, se înnoiește (Seiji Shimoda - Japonia), s-a atras atenția asupra marilor plîgi ale timpului - SIDA (Hong O-Bong - Coreea de Sud), s-a tradus în limbajul performanței-teatrului pină și "Finnegans Wake" al lui Joyce, cu vie conectare la pulsul și traseul cotidian (grupul Process (Ten 28) - Marea Britanie), s-au reactualizat mituri prin filtrul culturii moderne (Opál Theatre - Ungaria), ori pur și simplu s-a pus la încercare răbdarea prin acțiuni minimaliste derulate lent (Markus Hensler - Elveția).

Expoziția "Medium 3", găzduită de Galeria de Artă, Muzeul Național Secuiesc, Casa memorială Gyárfás (toate din Sfântu-Gheorghe), s-a constituit într-o clară probă de toleranță postmodernă a limbajelor, la propoziția de "in/different medium (media)". Grafică, tehnici electronice de reproducere, pictură, fotografie, colaj, obiect, sculptură, instalații, video, mail art, land art, totul a încaput în cele trei spații de expunere amintite și în vecinătățile lor (în fața Galeriei, în curtea Casei Gyárfás). Spațiul nu ne permite decât să adăugăm o serie de nume, subiectiv selectate, desigur, semnate ale unor lucrări ce ne-au atras mai mult atenția: Bartha József, Birtalan Zsolt, Bob József, Emil Dobribán, Georgehe Ilea, Iosif Király, Kömives Andor, Valeriu Mladin, Alexandru Pásat, Dan Perjovschi, Dana Sucală, Vasile Tolan, Titu Tondian, Ujvárossy László, Útö Gusztáv, Veres Péter (România), Diemes Attila, Gubis Mihály (vezi și sigla ediției), Hegedűs 2 László, Nagy Árpád (Pika) (Ungaria), Anthony Gall (Australia - Ungaria), Markus János (Austria), Huben Cerkelov (Bulgaria), Ioan Bunuș, Hiltrud Huss (Germania), Angiola Gatti (Italia), Jeff, Eln Schuselka (SUA)...

Adăugînd seara de muzică alternativă, extrem de antrenantă, angajîndu-se un dialog direct al interpretului cu auditorul, la nivelul mesajului sonor și al reacțiilor (inclusiv coregrafice) astfel declanșate, completăm orizontul complex al zilelor "AnnArt 5" și "Medium 3", care au reprezentat o experiență spirituală/existențială de reținut, atât pentru artiști și critici, cit și pentru public.

ADRIAN GUTĂ

Învățaturile lui Andrei Șerban

* Am încercat să plantez un pom, care însă a fost tăiat. Dar rădăcina poate fi replantată și va rodi din nou. De asta sînt aici. Sînt o nevoie vitală de a reveni, fiindcă există în acest spațiu ceva special - și nu e vorba de poezie sau metafizică, ci de ceva foarte concret și adevărat - un veritabil foc sacru pe care cu l-am descoperit aici și în Brazilia, în Portugalia. O posibilitate de a exista profund • De cîte ori am revenit însă, mi-am dat seama că această energie se pierde. Pentru că la toate nivelurile se găsește un fel de țevă spartă ce lasă prețioasa apă potabilă să se scurgă. Dar nu-mi pierd speranța că sudura se poate face, în ciuda condițiilor neprielnice. Legende despre circuitul apei în natură îmi certifică încrederea • Cea mai frumoasă carte de teatru pe care am citit-o aparține lui Seami, maestrul teatrului Nô, care, la 80 de ani, vorbește despre floarea ce nu pierie niciodată. Actorul japonez își începe pregătirea de la 4 ani - o preocupare susținută vizînd prospectiva vocii și a trupului. La 7, la 15, la 18 ani se produc modificări ce-l transformă pe copil în adolescent, așa că la 25 de ani se pot deja culege roadele unui talent matur. După 30 de ani, structura individului se schimbă. După 40 de ani, floarea sensibilității se ofilește la mulți. De asta trebuie grădinarit cum se cuvine talentul, acest dar pe care nu poți ce-l aștu și-l prețuiești. Pentru mine însumi e important ca această floare să se transforme, să crească, să înflorească. Dar mai înții, cu modestie și umilință, îmi spun că fac parte dintr-o lume imensă unde există și au existat personalități mult mai mari decît mine. Astfel raportîndu-te, trebuie să începi să te întrebîi care-ți sînt libertățile și care posibilitățile • Sînt adeptul artei pentru artă ce deschide porțile de aur din noi înșine, din înalte sfere ale spiritului. Dar în actualul climat din România nu are șanse decît arta politică, necesară pentru a ne lupta cu ceea ce timp de 40 de ani ne-a zidit în blockhouse-ul comunismului, oprînd dezvoltarea normală. Se impune conștientizarea politică, pentru că limbajul comunist a distrus în mod pervers sensul noțiunilor de religie, dumnezeire, omenie, ideal • Actorul nu se preocupă în mod special de instrumentul de creație care este chiar el însuși - și eu îi iubesc pe cei ce recunosc că știu foarte puțin despre ei înșii. Mulți tineri cîntăreți de operă vor să învețe teatru. De altfel, ce-i opera altceva decît o piesă de teatru cu muzică, dar al cărei subtext constă într-o sonoritate anume... Cîntăreții de operă vine la repetiție cu rolul studiat perfect și e o bucurie imensă să lucrezi astfel. A cînta înseamnă mai mult decît a vorbi, înseamnă prelungea sufletului în esență! • Trilogia antică este spectacolul ce mă reprezintă cel mai bine și a fost un fel de ofrandă adusă actorilor Naționali. În trei ani au călătorit în zece țări de pe trei continente, au făcut mult turism cu această montare care încapse ușor să se denatureze. Dar un cadou în eternitate e un lucru prostesc, de aceea am hotărît să opresc acest spectacol • Există în cultura română, în mituri, în folclor, o vibrație specifică ce ne aparține nouă așa cum aparține și universalității, dar pe care nu știm să o apreciem destul. Ba chiar o banalizăm, exploatînd-o greșit • Secolul XXI va crea altă formă de teatru, alt limbaj. De aceea se spune că-mi pregătesc studenții pentru un teatru care încă nu există... •

Extrase din conferința de presă de la UNITER (8 august 1994) unde s-a discutat despre climatul actual al vieții teatrale românești, viciat de aberante măsuri locale (municipale) și guvernamentale (I.C.)

ERWIN KESSLER

Derizoriul estival

Timp de o săptămînă (22-29 iulie), în sediul Grupului pentru Dialog Social s-a derulat o nu îndejuns de insolită manifestare artistică, auto-intitulată, pretențioasă, în engleză, ART-MANIFEST-SHOW, o formulă al cărei sens (nu doar literal) rămîne de nedeslușit. Protagonistii acestei "expoziții", Grupul celor patru (dintre care trei sînt închi studenți), au ambiționat nici mai mult nici mai puțin decît realizarea unei adevărate Gesamtkunstwerk în aer liber - sculptură, pictură, (foto)montaje, grafică, muzică, performance, poezie. A fost ceva neobișnuit, aproape dinamic; locul a căpătat o nuanță de veselie și destindere ce nu-i ședea rău, lumea s-a mirat unii au și injurat), ori pur și simplu a trecut imperturbabilă, tînd să-și păstreze sobrietatea cuvenită. Așadar s-a produs ceva animat. Dar, din păcate, doar atât. Tinerii artiști s-au dovedit, paradoxal, mult prea grijulii cu gustul publicului, menajînd convențiile acestuia prin expunerea majorității tablourilor în chip "institucional", sub sticlă, cu rama de rigoare, iar în cazul unora dintre sculpturi n-au renunțat la soclu, acoperit uneori chiar de consacrata catifea virginie. Lucruri bătrînești, afiate într-un violent dezacord cu ideea, cu inițiativa, cu "elanul juvenil" sugerat de cognomenul grupării, de altfel și acesta nefericit ales - Noul Val (care "noul"? care "val"?), cînd Noul Val trăgea să moară, membrii Grupului celor patru abia se nășteau). Poate că eterna dorință de a cruta un public - în mod greșit - bînuie a fi arierat nu reprezintă decît o modalitate de a masca posibile carențe de inventivitate, de concepție chiar. În fond, în anii '70-'80 s-au petrecut la noi în țară fenomene

JACQUES SANTER, noul președinte al Comisiei Europene

Sensul compromisului și pragmatismul sînt principalele caracteristici ale lui Jacques Santer. Fost avocat, în vîrstă de 57 de ani, Santer este diplomat în științe politice al universităților din Paris și Strasbourg. Intrat în politică în 1965, devine secretar general al Partidului Creștin-Social în 1972, apoi deputat european și președinte al PPE (Partidul Popular European) - grupul democrat-creștin de la Strasbourg. De mai multe ori ministru, Jacques Santer ajunge în fruntea guvernului luxemburghez în 1984, post în care a fost reconfirmat. Consensual, a reușit de zece ani să mențină la putere o coaliție cu Partidul Socialist al Marelui Ducat. Rodat cu subtilitățile vieții comunitare (ca prim-ministru a participat la 30 de summit-uri europene) și cu Tratatul de la Maastricht (fiind unul dintre "părinții" lui), Santer este și un fervent partizan al Europei sociale, pușă la punct de predecesorul său francez. Departe de ideea unei "Europă napoleoniene", Santer visează la o Europă a marilor regiuni, fără însă a lăsa deoparte "micile" state. Pro-european - și pentru o integrare cît mai rapidă a țărilor din Est -, dar nu și anti-atlantist (încă un punct bun în ochii Londrei), Santer este perfect trilingv: franco-germano-englez. Motiv de satisfacție și pentru președintele francez François Mitterrand, care, cu ocazia zilei naționale din 14 iulie, declară despre viitorul președinte (pe atunci încă necunoscut) al Comisiei Europene: "Trebuie să fie un francofon (...) sau cel puțin să fie cineva care să vorbească franceza".

Succesor al lui Jacques Delors, începînd cu 7 ianuarie 1995. Numirea premierului creștin-social al celui mai mic stat al Uniunii Europene, pune capăt impasului creat de veto-ul britanic de la Corfú din 25 iulie.

Gonzales să ocupe postul de la Bruxelles, candidatura lui Jacques Santer se impunea, prin eliminări succesive, ca singura ce intruna condițiile "cerute" (taut): democrat-creștin (sau creștin-social, cum se spune în Luxemburg) după socialistul francez Jacques Delors. După ce inițial refuzase și candidatura luxemburgheză, considerată la fel de "federalistă" (ceea ce nu este departe de adevăr) ca și cea belgiană, Londra s-a lăsat în cele din urmă convinsă. În fapt, psihodrama de la Corfú izbucnise din iritarea Londrei, provocată de faptul că problema desemnării președintelui părea gata rezolvată de cuplul franco-german (Parisul și Bonnul se bazau pe faptul că ceilalți li vor urma). Rezultatul: la Corfú, britanicii au fost singuri împotriva tuturor... Desemnarea lui Jacques Santer poate fi deci considerată ca o victorie pentru John Major și, de ce nu, în primul rînd, ca o înfrîngere franco-germană. Iată și de ce această numire a "celui mai mic numitor comun", rezolvată în mai puțin de o oră și jumătate, nu a provocat entuziasmul celor 12.

Iată deci că unui Jacques îi succede un... alt Jacques. După eșecul desemnării unui nou președinte al Comisiei Europene, eșec provocat de veto-ul britanic - impus doar din motive de politică internă - de la Consiliul celor 12 de la Corfú, Helmut Kohl nu mai avea timp de pierdut. Credibilitatea Uniunii era în joc, iar nemții sînt, să nu uităm, pînă pe 1 ianuarie, la cîrma Europei. Renunșînd în cele din urmă la candidatura premierului belgian Jean-Luc Dehaene, considerat de Londra prea "federalist", cancelarul german a optat pentru șeful guvernului luxemburghez. După ce a încercat, fără succes, să-l convingă pe premierul spaniol Felipe

Cu acest handicap din start, la care se adaugă și primirea mai mult decît reținută pe care i-a făcut-o presa occidentală, Jacques Santer nu va avea o viață prea ușoară. "Vă rog să mă judecați după acțiunile mele. Ele vor marca angajamentul meu ferm în favoarea construcției europene" declară presei, la terminarea reuniunii, noul ales. Intransigentul John Major, victorios, avea să declare că Jacques Santer a fost candidatul său, subliniind că "este (Jacques Santer) pentru liberul schimb, pentru piața internă, pentru descentralizare și subsidiaritate (...), crede cu adevărat în statele membre și este împotriva armonizării taxelor". Primul-ministru al Marelui Ducat nu este considerat de Londra drept un distrugător al suveranităților naționale, cu toate că incorrigibili euroscepticii îi mai găsesc nod în papură: Jacques Santer este un adept al monedei unice și în fapt nu există mare diferență între el și premierul belgian "expulzat" acum trei săptămîni. Diferența esențială ar rămîne că Santer provine dintr-un stat slab, lucru care ar avantaja țările puternice, adică axa Paris-Bonn. Cuplu ce ar trage și mai mult, în opinia euroscepticilor, spre o integrare europeană cît mai rapidă...

În fața vîditei "alergii" pe care o manifestă mai toate țările membre ale Comunității față de comisia de la Bruxelles, sarcina lui Jacques Santer va fi fără îndoială foarte dificilă. El are acum șase luni în fața sa pentru a se familiariza cu noua funcție. Luni în timpul cărora va trebui să străbătat în lung și în lat fiecare țară membră. Timp în care va fi nevoit să-și fixeze obiectivele și să-și formeze cabinetul. La rîndul lor, statele membre vor trebui să-și numească comisarii. Aceste numiri vor fi în particular foarte importante. Un comisar eficient trebuie să fie influent și la Bruxelles și în țara sa, în special în parlament. Pentru un ales local ce are un mandat sau un portofoliu de apărare, un exil de cinci ani la Bruxelles reprezintă înăun adevărat sacrificiu. Iar contrastul cu predecesorul său ce și-a impus puternica personalitate partenerilor va fi un oarecare handicap pentru Jacques Santer.

ION MIRON DAMIAN

UNIUNEA EUROPEANĂ

● De la 1 iulie 1994 președinția Uniunii Europene a revenit Germaniei; o schimbare care echivalează cu o schimbare de guvern. Germania nu-și gîndește prezența ca o hegemonie a Germaniei (îmi spune Kurt Leonberger, director al diviziunii E 21, relații externe, cu Uniunea Europeană din Ministerul de Externe de la Bonn). Dar, dată fiind importanța ca stat a Republicii Federale, sigur că ea va avea o influență mai mare decît a avut-o Grecia sau Luxemburgul.

● Nucleul Tratatului de la Maastricht îl reprezintă Uniunea Economică și Monetară, prevăzută a se realiza în trei etape, între 1996 și 1999. Politica monetară comună se va realiza prin sistemul european de bănci centrale, compus din Banca Centrală Europeană și băncile centrale naționale ale statelor membre. Sediul său va fi Frankfurt, metropola germană a finanțelor. După estimările actuale, cinci state ar putea fi pregătite pentru unificarea din 1999: Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania și Franța.

● Situația economică și socială a Uniunii Europene este la ora actuală nesatisfăcătoare și aici se vor concentra eforturile actualei președinții germane. În privința relațiilor externe ale U.E., țările membre au stabilit obiectivele unei politici de apărare ce urmează

să a fi formulată de UEO (Uniunea Europei Occidentale). Pe viitor UEO va putea să recurgă la echipamentele NATO. Prin Declarația de la Kirchberg (adoptată la 9 mai 1994 la Luxemburg), Consiliul de miniștri al UEO a însărcinat Consiliul permanent UEO să definească aceste obiective comune și crearea unui corp de armată european.

● Cereri de adeziune la UE au depus Malta, Cipru, Turcia, iar la 1 și 8 aprilie, Ungaria și Polonia. În privința Turciei se așteaptă definitivarea unei uniuni vamale. Acordul de asociere cu România a fost ratificat înainte de luna iulie, iar tratatul va intra în vigoare din septembrie. E nevoie însă ca el să pătrundă și în spirite (consideră Kurt Leonberger). Avem de-a face cu un proces în care trebuie urmăriți, pas cu pas, rezultatele reale. Nu Uniunea trebuie să facă eforturi de adaptare, ci țările asociate: ele trebuie să-și adapteze legile, competitivitatea, industria, măsurîndu-și singure posibilitățile. Pentru că este vorba de o adaptare fără asistență.

Uniunea Europeană nu este doar o piață mai largă, ci este o uniune politică: de aici dorința ca statele ce vor să obțină statutul de membru al UE să participe în mod real la schimbare. În acest sens este gîndit programul PHARE, pentru că nu se poate concepe o intrare în UE fără ca țările respective să se deschidă investitorilor străini, să-și armonizeze tehnologiile, să capete, cu ajutorul întreprinderilor europene, competitivitate. (G.A.)

● Tratatul de la Maastricht,

asupra căruia au căzut de acord șefii de stat și guvernele celor 12 între 9-11 decembrie 1991 și pe care l-au semnat (la 7 februarie 1992) miniștrii de Externe și de Finanțe respectivi, a intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993. El cuprinde următoarele noutăți esențiale:

1. Se instituționalizează o procedură de concertare în vederea unei politici externe și de securitate comună. Pe termen lung este prevăzută o politică de apărare comună.
2. Întărirea cooperării între autoritățile de poliție și judiciare ale Comunității pentru a zăgăzui migrația necontrolată și criminalitatea organizată.
3. Lărgirea drepturilor Parlamentului European. Dreptul național al cetățenilor va fi completat de o cetățenie a Uniunii Europene. Numărul deputaților europeni aleși în iulie 1994 a crescut de la 518 la 567. Numărul deputaților germani în Parlament a crescut de la 81 la 99, reflectînd ponderea crescută a Germaniei după unificare.
4. O Uniune Economică și Monetară (UEM) trebuie să se realizeze cel tîrziu pînă în 1999. Danemarca nu va participa la UEM.
5. În interiorul Uniunii vor fi garantate normele minimale uniforme (regimul orelor de muncă). La această Uniune socială nu va lua parte Marea Britanie.
6. Elementul fundamental al Uniunii este principiul subsidiarității.

Redactor-șef: GABRIELA ADAMEȘTEANU; Redactori-șefi adjuncți: RODICA PALADE (societate, cultură); ANDREI CORNEA, GABRIEL ANDREESCU (politic, filosofie, știință); Director artistic: DAN PERJOVSCHI; Secretar general de redacție: VIOLA VANCEA; Secretar tehnic de redacție: ALEXANDRU CIRIP; Rubrici permanente: TIA ȘERBĂNESCU, N.C. MUNTEANU, HORĂȚIU PEPINE (politic); ILIE ȘERBĂNESCU (economic), CEZAR BALTAG (istoria religiilor); H.-R. PATAPIEVICI (eseu); MIHAI ZAMPIR (literatură); ERWIN KESSLER (plastică); Redacție: OANA ARMEANU (societate); RALUCA STROE-BRUMARIU (politic); MARIAN CHIRIAC (reporter special); Correspondenți interni: IOAN MUȘLEA (Cluj), DANIEL VIGHI (Timișoara); Correspondenți externi: WILLIAM TOTOK (Berlin), ADRIAN NICULESCU (Milano), SORIN ALEXANDRESCU (Amsterdam), ION MIRON DAMIAN (Paris); Difuzare: MIRCEA IONESCU (sef serviciu); MIHNEA CHIUȚA, IOAN CONDOR, VLAD VIERU; Gestione: CORNELIA NICULAI (sef serviciu); Tehnoredactare computerizată: ADRIAN BALTAG; Corectură: RADU DOBÂNDĂ; Publicitate: FLORI SAVA